

Inhemska lignoser i Sverige

En presumtiv guldgruva för den biologiska
mångfalden

Ida Ström

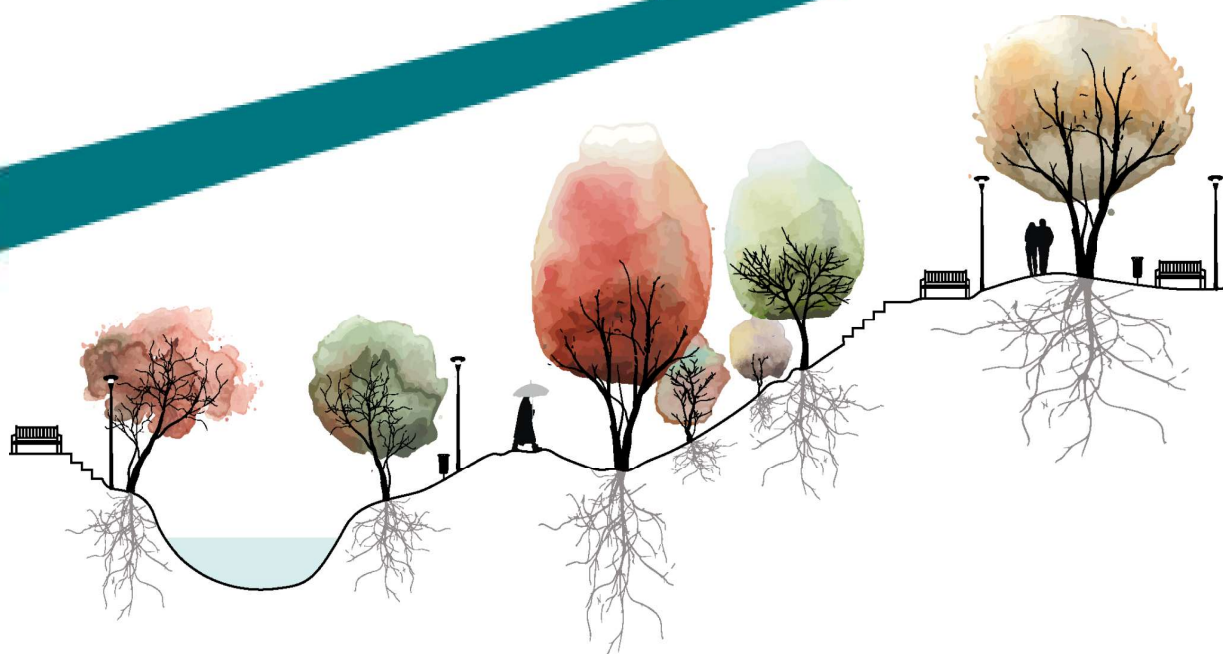
Examensarbete/Självständigt arbete • 15 hp

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap/
Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Trädgårdsingenjörsprogrammet – design

Alnarp 2025

Inhemska lignoser i Sverige – en presumtiv guldgruva för den biologiska mångfalden

Native trees in Sweden – a potential gold mine for biodiversity

Ida Ström

Handledare: Christine Haaland, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Examinator: Mats Gyllin, SLU, Institutionen för människa och Samhälle

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E

Kurstitel: Självständigt arbete i landskapsarkitektur, G2E - Trädgårdsingenjörsprogrammet: design

Kurskod: EX0847

Program/utbildning: Trädgårdsingenjörsprogrammet - design

Kursansvarig inst.: Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsår: 2025

Omslagsbild: Ida Ström

Upphovsrätt: Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd.

Nyckelord: Inhemska växter, lignoser, biologisk mångfald, ekosystem, ekosystemtjänster, urban offentlig miljö, parkmiljö, klimatförändringar

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap

Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Fulltexten kommer dock i samband med att dokumentet laddas upp och arkiveras digitalt.

Om ni är fler än en person som skrivit arbetet så gäller krysset för alla författare, ni behöver alltså vara överens. Läs om SLU:s publiceringsavtal här: <https://www.slu.se/site/bibliotek/publicera-och-analysera/registrera-och-publicera/avtal-for-publicering/>.

☒ **JA**, jag ger härmed min tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

☐ **NEJ**, jag ger inte min tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.

Sammanfattning

En effektiv strategi för att främja den biologiska variationen är att använda lokala växtmaterial, exempelvis inhemska lignoser. När inhemska lignoser planteras påverkas djurlivet positivt, och särskilt insektspopulationerna får märkbara fördelar. Många typer av insekter har utvecklats tillsammans med den omgivande vegetationen och spelar en avgörande roll i ekosystemet genom sina tjänster, som till exempel pollinering. Larver av ett flertal fjärilar är anpassade för att föda sig på specifika inhemska växter, medan vuxna fjärilar kan samla nektar från ett bredare spektrum av växtarter, inklusive exotiska lignoser. En del arter, både bland växter och djur, står idag inför risken att utrotas på grund av allt från klimatförändringar till minskade bestånd av värdväxter. Genom att integrera inhemska växtarter i urban parkmiljö kan fler insekter och andra levande varelser stödjas, vilket i sin tur bidrar till de ekosystemtjänster som världen är i behov av för att överleva.

Projektet *Inhemska lignoser i Sverige* utforskar möjligheterna att nyttja den lokala växtligheten i urban parkmiljö för att gynna inhemska arter av växter och djur. Arbetet behandlar begrepp relaterade till inhemska växtarter, de fördelar som svenska lignoser erbjuder, men också de utmaningar som kan uppstå, samt bristen på information och tillgång till lokalt material i handeln. Den avslutande delen av arbetet innefattar en mer ingående analys över Lomma kommuns användning av inhemska lignoser i urban parkmiljö, och en diskussion vad det möjligen kan ge för effekt på det ekologiska- och estetiska värdet.

Nyckelord: Inhemska växter, lignoser, biologisk mångfald, ekosystem, ekosystemtjänster, urban offentlig miljö, parkmiljö, klimatförändringar.

Abstract

An effective strategy for promoting biological diversity is to use local plant materials, such as native lignoses. When native lignoses are planted, wildlife is positively affected, and insect populations in particular benefit significantly. Many types of insects have evolved together with the surrounding vegetation and play a crucial role in the ecosystem through their services, such as pollination. The larvae of several butterflies are adapted to feed on specific native plants, while adults can collect nectar from a wider range of plant species, including exotic lignoses. Some species, both among plants and animals, are currently facing the risk of extinction due to everything from climate change to reduced populations of host plants. By integrating native plant species into urban park environments, more insects and other living creatures can be supported, which in turn contributes to the ecosystem services that the world needs to survive.

The project *Native trees in Sweden* explores the possibilities of using local vegetation in urban park environments to benefit native species of plants and animals. The work deals with concepts related to native plant species, the benefits that Swedish lignoses offer, but also the challenges that may arise, and the lack of information and access to local material in the trade. The final part of the work includes a more detailed analysis of Lomma Kommun's use of native lignoses in urban park environments, and a discussion of what effect this may possibly have on the ecological and aesthetic value.

Keywords: Native plants, lignoses, biodiversity, ecosystems, ecosystem services, urban public environment, park environment, climate change.

Förord

Det här självständiga arbetet grundar sig i temat inhemska lignoser i Sverige, mer ingående i Skåne samt Lomma kommuns urbana parkmiljöer.

Ett stort tack till min handledare Christine Haaland som fanns där när jag behövde hjälp och kom med konstruktiv kritik och idéer, samt stöttade mig i svåra beslut kring mitt arbete.

Slutligen ett stort tack till min man Axel Östlund, för att du har hjälpt och stöttat mig under den här tuffa perioden. Utan dig hade jag inte klarat av att samtidigt studera, arbeta och vara gravid under denna period. Tack!

Innehållsförteckning

Publicering och arkivering.....	2
Sammanfattning.....	3
Abstract.....	4
Förord.....	5
Innehållsförteckning.....	6
Tabellförteckning.....	7
Figurförteckning.....	8
Ordlista.....	9
1. Bakgrund.....	10
1.1. Syfte.....	11
1.2. Mål.....	11
1.3. Frågeställningar.....	11
2. Material och metodik.....	12
2.1. Material & metod.....	12
2.2. Avgränsning.....	12
3. Resultat.....	13
3.1. Biologisk mångfald.....	13
3.1.1 Ekosystem och ekosystemtjänster.....	13
3.2 Inhemska lignoser.....	16
3.2.1 Exotiska lignoser.....	16
3.2.2 Invasiva lignoser.....	16
3.2.3 Inhemska lignoser i Skåne.....	17
3.3. Biologisk mångfald i staden.....	27
3.3.1 Fördelar med inhemska lignoser i parkmiljö.....	28
3.3.2 Inhemska lignoser som värdväxter för insekter.....	29
3.4. Utmaningar med inhemska växter i parkmiljö.....	37
3.4.1 Klimatförändringar.....	37
3.4.2 Tillgänglighet av växtmaterial.....	40
3.5 Lomma kommuns användande av inhemska lignoser.....	42
3.5.1 Fladängsparken.....	44
3.5.2 Lerviksparken.....	45
3.5.3 Solskensparken.....	47
4. Diskussion och slutsats.....	49
4.1. Diskussion.....	49
4.2. Slutsats.....	51
5. Referenser.....	52

Tabellförteckning

Tabell 1. Inhemska lignoser i Skåne.....	17
Tabell 2. Urval av Skånes inhemska lignoser och insekterna de är värdar för.....	29
Tabell 3. Plantskolor i Skåne.....	40
Tabell 4. Lomma kommuns lignoser.....	42
Tabell 5. Lignos vegetationen i Fladängsparken.....	44
Tabell 6. Lignos vegetationen i Lerviksparken.....	46
Tabell 7. Lignos vegetationen i Solskensparken.....	47
Tabell 8. Lomma kommuns variation av arter på lignoser.....	48

Figurförteckning

Figur 1. Lignoser i parkmiljö. Illustration av Ida Ström, 2025.....	0
Figur 2. Ekosystem. Illustration av Ida Ström, 2025.....	14
Figur 3. Olika inhemska lignoser i Sverige. 1. Al. 2. Alm. 3. Ask. 4. Asp. Illustration av Ida Ström, 2025.....	21
Figur 4. Olika inhemska lignoser i Sverige. 5. Björk. 6.Bok. 7.Gran. 8.Hassel. Illustration av Ida Ström, 2025.....	24
Figur 5. Olika inhemska lignoser i Sverige. 9.Tall. 10.Vide. Illustration av Ida Ström, 2025.....	26
Figur 6. Figur 6. De olika värdinsekterna. 1. Spindeldjur. 2.Tvåvingar. 3.Steklar. 4.Halvvingar. 5.Fjärilar. 6.Skalbaggar. Illustration av Ida Ström, 2025.....	30
Figur 7. Fladängsparken i Lomma kommun. Illustration av Ida Ström, 2025.....	44
Figur 8. Lerviksparken i Lomma kommun. Illustration av Ida Ström, 2025.....	45
Figur 9. Solskensparken i Lomma kommun. Illustration av Ida Ström, 2025.....	47

Ordlista

Biologisk mångfald	Biologisk mångfald avser den variation som finns bland levande organismer av olika ursprung, däribland landlevande, marina samt andra akvatiska ekosystem och de ekologiska system som dessa organismer tillhör. Detta omfattar mångfalden inom arter, mellan olika arter och av ekosystem (FN-konventionen, 1992).
Ekosystem	Ekosystemet är ett område i naturen där alla djur, växter, svampar och mikroorganismer samexisterar och samarbetar. Alla är ömsesidigt beroende av varandra och inverkar på varandras liv (NE, u.å).
Ekosystemtjänster	De tjänster och produkter som ekosystemen erbjuder människan kallas ekosystemtjänster. Dessa tjänster stödjer vår välfärd genom till exempel växter som renar luft och vatten, samt bin som pollinerar våra grödor (NE, u.å).
Exotiska-/Främmande arter	Främmande arter avser de arter som har flyttats av människor till områden där de tidigare inte har förekommit. Det kan till exempel ske genom import, att de medförs hem från resor eller att de av misstag följer med andra transporter, såsom i barlastvatten eller med livsmedel (Naturvårdsverket, 2025).
Inhemska arter	Definitionen av inhemska lignoser är träd, buskar och ris som anlänt till Sverige på egen hand, samt de vedartade arter som människan infört i Sverige och har naturaliserat sig innan år 1800 (Artdatabanken, 2018).
Invasiva arter	Invasiva arter är de som har transporterats in av människor från deras ursprungliga livsmiljö och som i sin nya miljö snabbt kan sprida sig, vilket resulterar i betydande skador på ekosystem, infrastruktur eller människors hälsa. (Naturvårdsverket, 2024).
Lignos	Flerårig växt med delvis, eller helt förvedade delar ovan jord. Vedväxter kan klassificeras som träd, buskar, ris och lianer (NE, u.å).

1. Bakgrund

Att vi har växter i vårt ekosystem som vi kallar för inhemska är av de flesta välkänt. En fördiskussion är varför dessa är viktiga att bevara, men mindre förd hur man som landskapsarkitekt eller landskapsingenjör får sin beställare positiv till användandet av inhemska växter.

En effektiv strategi för att främja den biologiska variationen är att använda lokala växtmaterial, exempelvis inhemska lignoser. När inhemska lignoser planteras påverkas djurlivet positivt, och särskilt insektspopulationerna får märkbara fördelar (Persson & Smith, 2014).

Vidare är världen och vår miljö i ständig förändring på grund av klimatförändringar. I takt med att globala uppvärmningen höjer temperaturerna i atmosfären förändras vädermönstren. Vissa utländska trädarter får större reproduktion och kan uppvisa invasiva egenskaper vid mer frekventa högre temperaturer, vilket kan hota den inhemska växtligheten i Sverige genom att konkurrera med den (Naturvårdsverket, 2025). Klimatförändringen skapar dessutom nya förutsättningar för träd i stadsmiljöer och urbana parker. Högre temperaturer och ändrade nederbördsmonster kan gynna vissa trädarter, medan andra riskerar att försvinna. Träd i städer möter dessutom ofta andra utmaningar, såsom trånga rotsystem, luftföroreningar och brist på vatten (Nässlander & Östberg, 2022).

Nässlander & Östberg (2025) från Trädkontoret lyfter frågan om klimatprognoser angående olika trädarter i artikeln *Framtidens träd i Sverige - Balansen mellan inhemskt och exotiskt*. Vid plantering av träd rekommenderar Nässlander & Östberg (2025) användandet av klimatprognoser för att komma fram till vilket träd man bör plantera på ens valda plats. Klimatprognoserna består av ett program som samlar och lägger ihop 19 olika klimatvariabler inom temperatur- och väderförhållanden, såsom årsmedelnederbörd, årsmedeltemperatur, maxtemperatur den varmaste månaden och lägsta temperatur den kallaste månaden (Östberg, 2024). Dessa klimatvärden kombineras med arternas nuvarande utbredning och skapar en statistisk modell, vars funktion är att fastställa en arts tolerans och med detta förutsäga artens framtida sannolika växtlägen (Nässlander & Östberg, 2025).

Denna modell påvisar komplikationer med användande av inhemskt växtmaterial i stadsmiljö i Skåne, samt en möjlighet till ökat användande av exotiskt växtmaterial. Detta resulterar i att en större procent exotiska lignoser planteras i urban miljö och plantering av antalet inhemska lignoser sjunker (Nässlander & Östberg, 2022). Inhemsk lignoser som inte längre anses toleranta i stadsmiljö bör med fördel planteras i parkmiljö, där klimatet är mer gynnande för dessa- då mindre utplanterade inhemska lignoser kan leda till risk för förlust av insekts- och djurarter som exempelvis fågel- och gnagararter (Artdatabanken, 2019).

1.1. Syfte

Syftet med detta arbete är att bidra till en diskussion kring användandet av inhemskt växtmaterial i offentliga urbana parkmiljöer. Med denna litteraturstudie är förhoppningen att inspirera och väcka intresset hos den offentliga sektorn, exempelvis kommuner, samt trädgårdsägare till användandet av inhemska lignoser.

1.2. Mål

Målet med detta arbete är att visa på vilka lignoser i Skåne som är inhemska, samt vad de bidrar med till den biologiska mångfalden och djurlivet, särskilt för insektsarter. Målsättningen är dessutom att presentera olika utmaningar respektive fördelar med inhemska lignoser i urbana parkmiljöer, samt en mer ingående analys över Lomma kommuns användning av inhemska lignoser i urban parkmiljö, och en diskussion vad det möjligen kan ge för effekt på det ekologiska- och estetiska värdet.

1.3. Frågeställningar

1. Vilka lignoser kan anses vara inhemska i Skåne utifrån olika definitioner såsom historisk förekomst, genetisk ursprung eller ekologisk funktion? Samt vilka ståndorter förekommer dessa lignoser på, och vilken betydelse har de för det lokala insektslivet?
2. Vilka fördelar respektive utmaningar finns angående användande av inhemska lignoser i urbana parkmiljöer?
3. Hur använder sig Lomma kommun av inhemska lignoser i urban parkmiljö, och vad kan det möjligen ge för effekt på det ekologiska- och estetiska värdet?

2. Material och metodik

2.1. Material & metod

Metoden är en icke-systematisk litteraturstudie med en explorativ ansats. Denna litteraturstudie är en summering av evidens inom ett forskningsämne - inhemska lignoser i urbana parker.

Bakgrund, resultat och följande diskussion är baserat på evidens på faktabaserad forskning åtkommen via avsökning av nätbaserade artiklar, avhandlingar och rapporter inom det relevanta området. Litteratur och ytterligare webbaserade källor har via handledare upplysts och använts. SLU Alnarps bibliotek har tillhandahållit vital litteratur i den skrivande processen av detta arbete. Olika vetenskapliga källor angående samma ämne har jämförts tematiskt för att uppnå en bred förståelse för ämnet och för att se olika synvinklar samt likheter och olikheter.

I kapitel 3.4.2 *Tillgänglighet av växtmaterial*, har en analys av tillgänglighet av lignosmaterial gjorts under maj månad (2025), på plantskolor som ligger i Skåne. I denna analys har jag manuellt gått igenom och räknat varje enskild plantskolas sortiment innehåll. I fallet av två av plantskolorna fanns ingen sortimentslista att erhålla, jag har då kontaktat plantskolan via mail, men inte fått något svar, därav är de ifyllda med "ej fått svar" eller "-".

2.2. Avgränsning

Denna litteraturstudie har en inriktning på svenska inhemska lignoser. En vidare geografisk avgränsning definieras genom trädslag och buskar som är inhemska i Skåne, samt kan odlas och användas i zon 1-4. Övergripande nämns samtliga inhemska lignoser i Skåne, mer ingående har fokus lagts på tio arter angående användning i urban parkmiljö, samt tio arter mer ingående vilka insektsarter respektive lignos är värd för.

Fokuset kommer att ligga på den kommunala förvaltningens möjlighet till användandet av inhemskt växtmaterial, samt en överskådlig instudering av Lomma kommuns nuvarande hantering och användning av inhemska lignoser. Tre parker anlagda efter år 2000 har mer ingående studerats; Fladängsparken, Lerviksparken och Solskensparken.

3. Resultat

3.1. Biologisk mångfald

Begreppet biologisk mångfald definieras enligt FN-konventionen, *Konvention om biologisk mångfald* (1992),

”variationsrikedomen bland levande organismer av alla ursprung, inklusive från bland annat landbaserade, marina och andra akvatiska ekosystem och de ekologiska komplex i vilka dessa organismer ingår; detta innefattar mångfald inom arter, mellan arter och av ekosystem.”.

Biologisk mångfald innefattar således allt levande på jorden från den minsta organismen *Mycoplasma genitalium* på 0,2 mikrometer (G. Gabridge, M., 1978), till den största individen *Armillaria ostoyae* på 965 hektar (Artdatabanken, 2024).

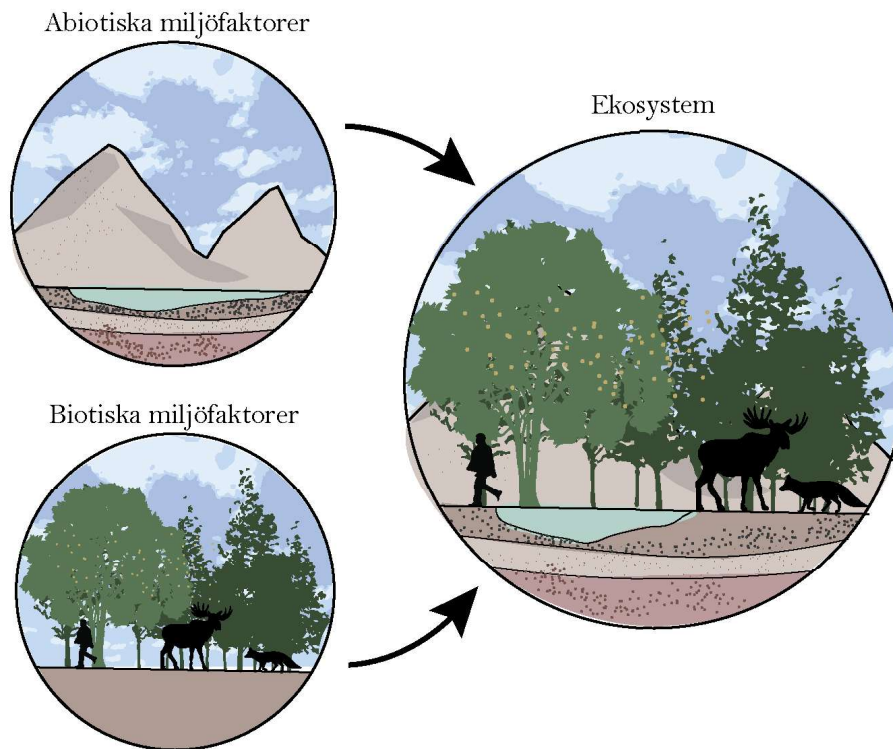
En gynnsam metod för att öka den biologiska mångfalden är att använda inhemskt växtmaterial, därtill inhemska lignoser. Genom att plantera inhemska lignoser gynnas djur men framförallt insektslivet markant (Persson, S. & Smith, H., 2014).

Biologisk mångfalds betydelse för vår jord och oss människor är avsevärd, då den förser oss med ekosystemtjänster som är vitala för vår hälsa och överlevnad. Ett tydligt exempel på en avgörande ekosystemtjänst som vi per biologisk mångfald innehar är fotosyntesen, som förser oss med syre (FN-förbundet, 2022).

3.1.1 Ekosystem och ekosystemtjänster

Naturen tillhandahåller ekosystemtjänster som människan är beroende av (Boverket, 2023). Fram till relativt nyligen har dessa betraktats som självklarheter. Genom att göra ekosystemtjänsterna i den byggda miljön synliga och värdefulla kan vi ta tillvara, skapa, utveckla och stödja dessa fördelar. Senast år 2025 ska de flesta av Sveriges kommuner inkludera ekosystemtjänster i planeringen, byggandet och förvaltningen av den byggda miljön i städer och tätorter (Boverket, 2023).

Ett ekosystem är enligt NE Nationalencyklopedin “ett ekologiskt system innefattande allt levande och dess livsmiljö (biotisk och abiotisk) inom ett område.” Det vill säga består ekosystem av både abiotiska miljöfaktorer som till exempel temperatur, pH, jordart och kvantitet av nederbörd, men även biotiska miljöfaktorer som innefattar levande organismers påverkan på andra levande organismer- bland annat predatorer och bytesdjur (Figur 2).

Figur 2. Ekosystem. Illustration av Ida Ström, 2025.

Definitionen av ekosystemtjänster är, analogt med Naturvårdsverket (2024), ”Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som ekosystemen ger människan och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet.” (Naturvårdsverket, 2024).

Naturen och dess ekosystem har varit basen för allt liv på jorden i mer än 600 miljoner år och är nödvändiga för människans överlevnad. Genom interaktionen mellan djur, växter och andra levande organismer kan behoven tillfredsställas (Boverket, 2023).

Ekosystemen utgör vår levande gröna infrastruktur och är minst lika betydelsefulla för våra samhällen som våra byggnader och anlagda infrastrukturen (Boverket, 2023). I städer och samhällen bidrar växter och djur med många produkter och tjänster till vårt samhälle. Växter ger oss syre, mat och material för byggnade samt skyddar oss mot hårt väder. Bin samt andra insekter bidrar till pollineringen av våra grödor. Reningen av regn och snövattnen av våtmarker

och gröna områden innebär avlägsnande av tungmetaller och andra skadliga ämnen. Mikroorganismer och maskar nedbryter djur- och växtmaterial, vilket gör våra jordar näringsrika och fruktbara. Alla de här fördelar som naturen erbjuder oss, och många fler, benämns ekosystemtjänster (Boverket, 2023).

Stadsträd och buskar i offentlig miljö, erbjuder många olika ekosystemtjänster i städer, antingen på egen hand eller som en del av grönytor (Liang & Huang, 2023). Exempelvis genom att erbjuda mat, reglera temperatur och förbättra det estetiska värdet. Träd tillhandahåller även mat för insekter och fåglar genom sina frukter, frön, löv och nektar, vilket är viktigt för att bevara ett fungerande ekosystem (Liang & Huang, 2023).

3.2 Inhemska lignoser

Definitionen av inhemska lignoser är träd, buskar och ris som anlänt till Sverige på egen hand, samt de vedartade arter som människan infört i Sverige och har naturaliserat sig innan år 1800 (Artdatabanken, 2018). Det vill säga har dessa lignoser utvecklats naturligt i Sveriges miljö, vilket gör dem i hög grad anpassade till de specifika ståndorterna och klimatet (Nässlander & Östberg, 2022). I sin tur har andra etablerade arter i Sverige evolverat i samspel med de inhemska lignoserna. Därav blir de inhemska lignoserna avgörande i försörjningen av ekosystemtjänster samt för den biologiska mångfalden. Dessutom har flera av Sveriges inhemska lignoser övergått till att vara värdlignoser för många vitala insekter, svampar, fågelarter och lavar (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019).

3.2.1 Exotiska lignoser

Exotiska lignoser är träd, buskar och ris som införts från övriga regioner utanför Sverige, och lignoser som etablerats efter år 1800. Exotiska lignoser kan även benämnas som främmande lignoser (Artdatabanken, 2018). Dessa planteras vanligen på grund av att de medverkar med andra egenskaper än Sveriges inhemska lignoser. Dessa egenskaper kan innefatta tolerans mot klimatförändringar, det vill säga en högre motståndskraft för vattenbrist, höga temperaturer eller kompakta jordar. Åtråvärda egenskaper kan även innefatta tolerans mot skadegörare, estetiska värden eller en viss kulturhistoria (Nässlander & Östberg, 2022).

En bredare art mängd kan många gånger uppnås med exotiska lignoser, särskilt i Sverige där listan på de inhemska lignoserna som är passande för användning i urbana miljöer är kort. Parallellt påvisar forskning (Kjellberg Jensen, et al., 2021) att exotiska träd inte innehar lika hög positiv effekt på biodiversiteten som inhemska träd, buskar och ris har. Ett flertal av Sveriges rödlistade insekt- och djurarter är i stor grad beroende av de inhemska lignoserna (Nässlander & Östberg, 2022).

3.2.2 Invasiva lignoser

Definitionen av invasiva lignoser är exotiska träd, buskar och ris, som när de införs till nya miljöer konkurrerar ut, samt har negativa effekter på inhemska arter. Detta till följd av att de sprider sig snabbt och är högt konkurrenskraftiga (Wissman & Hilding-Rydevik, 2020). Det här kan leda till att vitala ekosystemförändringar inträffar och som en följd av detta sker förluster av biologisk mångfald (Nässlander & Östberg, 2022). Dessutom ökar risken att

exotiska arter kan bli invasiva på grund av klimatförändringar. Detta eftersom klimatförändringar kan skapa nya ekologiska nischer, vilket gynnar införsel och etablering av främmande arter (Hellmann et al., 2008). IPCC (2022) konstaterar dessutom att klimatförändringar kan förstärka de negativa effekterna av invasiva arter genom att förändra livsmiljöer och öka stressen på inhemska arter (IPCC, 2022).

3.2.3 Inhemska lignoser i Skåne

Inhemska lignoser är anpassade till klimatet, marken och ekosystemet i Skåne. De hanterar väl av olika vintrar, torka, näringsfattiga jordar och konkurrens med andra växtarter (Skogskunskap, 2025). De har skapat relationer med närliggande insekter, fåglar och svampar som är beroende av dem för mat, hem och livsprocesser. Inhemska lignoser stödjer hotade och specialiserade arter, särskilt i ädellövskogar, som är vanliga i södra Skåne. Flera vedlevande insekter, mossor och lavar är kopplade till gamla inhemska träd (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019).

Inhemska växter är vanligtvis mer motståndskraftiga mot lokala sjukdomar och skadedjur jämfört med utländska arter (Naturskyddsföreningen, 2025). De har vanligtvis en lång livslängd och spelar därav en viktig roll för att skapa ett stabilt ekosystem (Skogskunskap, 2025). Inhemska arter utgör dessutom en viktig del av Skånes kultur- och naturskapsmiljöer, såsom ekhagar, bokskogar, hasselbryn och lövängar. Vidare tydliggör de landskapets karaktär och historiska kontinuitet, vilket är betydelsefullt både för naturvård och turism (Westerlind, 2014).

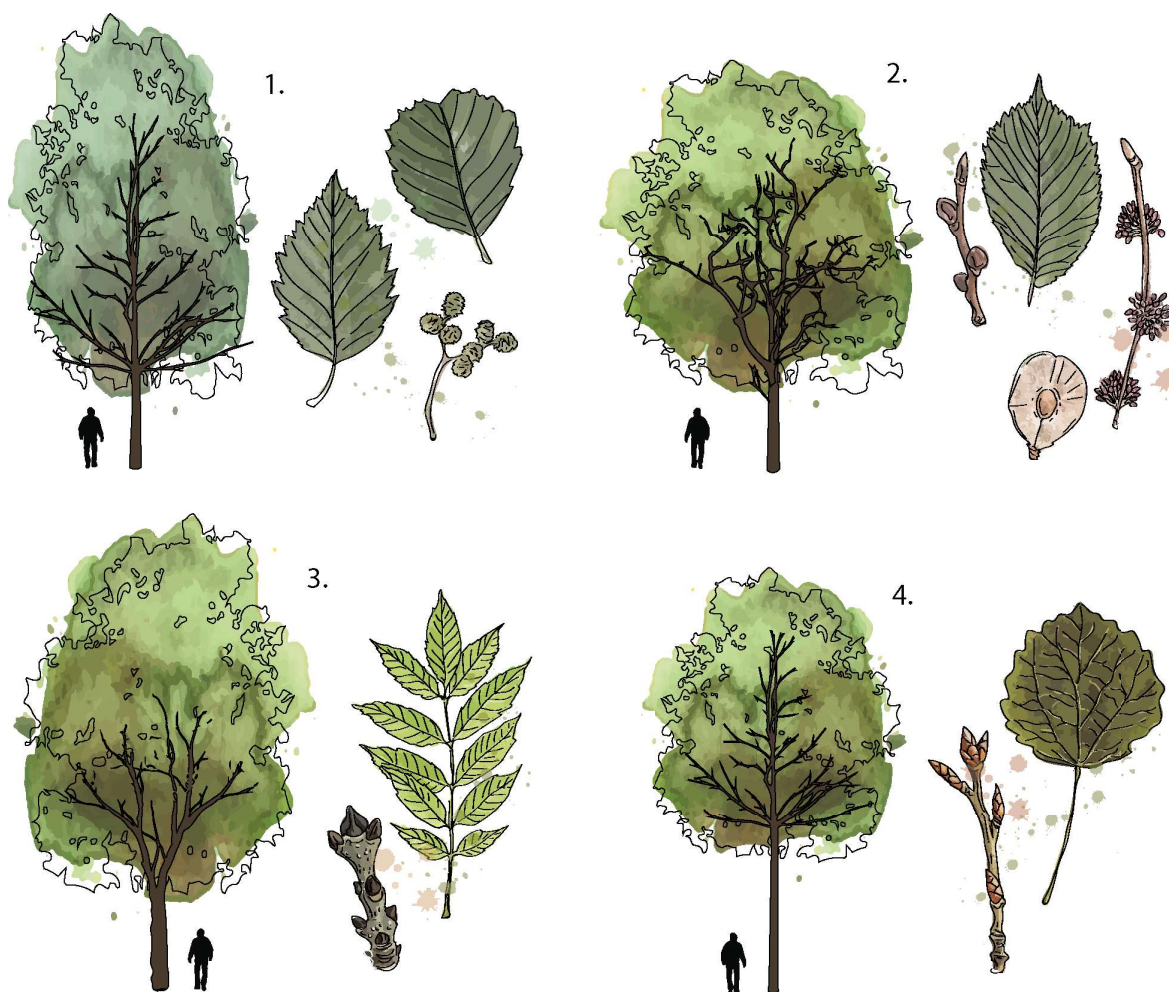
Tabell 1. Inhemska lignoser i Skåne - tabell baserad på litteraturen (1) Sjöman (2015), (2) Westerlind (2014), (3) Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor (2019), (4) Gustavsson (1998), samt de webbaserade databaserna (5) Artdatabanken (2025) och (6) Skogskunskap (2025).			
Trädslag	Arter (vetenskapligt namn)	Ståndort	Zon
Al	Klibbal (<i>Alnus glutinosa</i>)	Frisk, fuktig och blöt mark med rörligt markvatten. Sol - halvskugga (1) (3)	2 - 4 (1)
Alm	Skogsalm (<i>Ulmus glabra</i>)	Frisk, kalkrik mark med djupt jordlager och hög pH. Full sol (1) (3)	1 - 4 (1)
Apel	Vildapel (<i>Malus sylvestris</i>)	Torr, frisk, väl-dränerad, näringsrik och okompakterad mark. Sol - halvskugga (1)	1 - 5 (1)
Ask	Ask (<i>Fraxinus excelsior</i>)	Torr, frisk, fuktig, näringsrik och mullhaltig mark. Sol - halvskugga (1) (3)	1 - 5 (1)
Asp	Asp (<i>Populus tremula</i>)	Frisk, fuktig och finjordsrik moränmark. Full sol (2) (3)	1 - 8 (2)

Avenbok	Avenbok (<i>Carpinus betulus</i>)	Frisk, väl-dränerad och näringsrik mark. Sol - skugga (1) (6)	1 - 4 (1)
Björk	Glasbjörk (<i>Betula pubescens</i>)	Frisk, fuktig och blöt mark med rörligt markvatten. Full sol (1) (3)	1 - 7 (1)
	Vårtbjörk (<i>Betula pendula</i>)	Frisk och fuktig mark med rörligt markvatten. Full sol - halvskugga (1) (3)	1 - 8 (1)
Bok	Bok (<i>Fagus sylvatica</i>)	Frisk, väl-dränerad och näringsrik mark. Sol - skugga (1) (3)	1 - 4 (1)
Ek	Skogsek (<i>Quercus robur</i>)	Torr, frisk, fuktig och näringsrik mark. Sol - halvskugga (1)	1 - 5 (1)
	Bergek (<i>Quercus petraea</i>)	Torr, frisk, mager och stenig mark. Full sol (1)	1 - 4 (1)
En	En (<i>Juniperus communis</i>)	Torr, frisk, näringsrik lermark eller mager och stenig mark. Full sol (1)	1 - 6 (1)
Fläder	Fläder (<i>Sambucus nigra</i>)	Torr, frisk, fuktig, näringsrik och väl-dränerad mark. Sol - halvskugga (5) (6)	1 - 4 (5)
	Druvfläder (<i>Sambucus racemosa</i>)	Torr, frisk, fuktig, näringsrik och väl-dränerad mark. Sol - halvskugga (5) (6)	1 - 5 (5)
Getapel	Getapel (<i>Rhamnus cathartica</i>)	Torr, frisk, väl-dränerad och kalkrik mark. Sol - halvskugga (5) (6)	1 - 4 (5)
	Brakved (<i>Rhamnus frangula</i>)	Torr, frisk, fuktig, väl-dränerad och kalkrik mark. Sol - skugga (5) (6)	1 - 6 (5)
Gran	Gran (<i>Picea abies</i>)	Frisk, fuktig, väl-dränerad, något sur, mullrik och lucker mark. Sol - halvskugga (1) (3)	1 - 8 (1)
Hassel	Hassel (<i>Corylus avellana</i>)	Torr, frisk, väl-dränerad och mullrik mark. Sol - halvskugga (1) (3)	1 - 4 (1)
Lind	Skogslind (<i>Tilia cordata</i>)	Frisk, lerig och näringsrik mark. Sol - halvskugga (1)	1 - 5 (1)
Ljung- växter	Kråkbär (<i>Empetrum nigrum</i>)	Frisk, mullrik, fuktighetshållande och sur mark. Sol - halvskugga (5)	1 - 8 (5)
	Skvattram (<i>Rhododendron tomentosum</i>)	Frisk, mullrik, fuktighetshållande och sur mark. Sol - halvskugga (5)	1 - 8 (5)
	mm.		
Lönn	Skogslönn (<i>Acer platanoides</i>)	Torr, frisk, fuktig men väl-dränerad och mullrik mark. Sol - halvskugga (1)	1 - 4 (1)
	Naverlönn (<i>Acer campestre</i>)	Torr, frisk, fuktig men väl-dränerad och kalkrik mark. Sol - skugga (1)	1 - 4 (1)

Ros	Pimpinellros (<i>Rosa spinosissima</i>)	Torr, frisk, väl-dränerad och mager mark. Sol - halvskugga (4) (5)	1 - 5 (5)
	—	—	—
	Stenros (<i>Rosa canina</i>)	Torr, frisk, väl-dränerad mark. Sol - halvskugga (4) (5)	1 - 6 (5)
	—	—	—
	Nyponros (<i>Rosa dumalis</i>)	Torr, frisk, väl-dränerad, mager och sandig mark. Sol - halvskugga (4)	1 - 4 (4)
	—	—	—
	Luddros (<i>Rosa sherardii</i>)	Torr, frisk, väl-dränerad, mager och sandig mark. Sol - halvskugga (4) (5)	1 - 4 (5)
Ribes	—	—	—
	Äppelros (<i>Rosa rubiginosa</i>)	Torr, frisk, väl-dränerad och kalkrik mark. Sol - halvskugga (5)	1 - 8 (5)
	—	—	—
	Hartsros (<i>Rosa mollis</i>)	Torr, frisk, väl-dränerad och kalkrik mark. Sol (5)	1 - 4 (5)
	—	—	—
	—	—	—
	—	—	—
Ribes	Måbär (<i>Ribes alpinum</i>)	Torr, frisk, fuktig och väl-dränerad mark. Sol - halvskugga (5)	1 - 8 (5)
	—	—	—
	Skogsvinbär (<i>Ribes spicatum</i>)	Frisk, fuktig och väl-dränerad mark. Sol - halvskugga (5)	1 - 5 (5)
	—	—	—
	Svart vinbär (<i>Ribes nigrum</i>)	Frisk, fuktig och väl-dränerad mark. Sol - halvskugga (5)	1 - 5 (5)
	—	—	—
	Trädgårdsvinbär (<i>Ribes rubrum</i>)	Frisk, fuktig och väl-dränerad mark. Sol - halvskugga (5)	1 - 6 (5)
Rubus	—	—	—
	Krusbär (<i>Ribes uva-crispa</i>)	Frisk, fuktig och väl-dränerad mark. Sol - halvskugga (5)	1 - 6 (5)
	—	—	—
	—	—	—
	—	—	—
	—	—	—
	—	—	—
Rubus	Hallon (<i>Rubus idaeus</i>)	Torr, frisk, väl-dränerad, näringsrik och stenig mark. Sol - halvskugga (5)	1 - 6 (5)
	—	—	—
	Sötbjörnbär (<i>Rubus plicatus</i>)	Torr, frisk, väl-dränerad, näringsrik och sandig mark. Sol - halvskugga (5)	1 - 5 (5)
	—	—	—
	Blåhallon (<i>Rubus caesius</i>)	Frisk, väl-dränerad och gärna kalkrik mark. Sol - halvskugga (5)	1 - 4 (5)
	—	—	—
	Skogsbjörnbär (<i>Rubus nessensis</i>)	Frisk, väl-dränerad och gärna kalkrik mark. Sol - skugga (5)	1 - 4 (5)
	—	—	—
	Stenbär (<i>Rubus saxatilis</i>)	Frisk, väl-dränerad och gärna kalkrik mark. Sol - skugga (5)	1 - 8 (5)
	—	—	—
Sorb	Banbjörnbär (<i>Rubus bifrons</i>)	Frisk, fuktig, väl-dränerad och gärna kalkrik mark. Sol - halvskugga (5)	1 - 7 (5)
	—	—	—
	Bergbjörnbär (<i>Rubus montanus</i>)	Torr, frisk, väl-dränerad, näringsrik och sandig mark. Sol - halvskugga (5)	1 - 4 (5)
	—	—	—
	Klobjörnbär (<i>Rubus lindebergii</i>)	Torr, frisk, väl-dränerad och näringsrik mark. Sol - halvskugga (5)	1 - 5 (5)
	—	—	—
	—	—	—
	—	—	—
	—	—	—
	—	—	—
Sorb	Oxel (<i>Sorbus intermedia</i>)	Torr, frisk, väl-dränerad och näringsrik mark Sol - halvskugga (1)	1 - 5 (1)
	—	—	—
Sorb	Rönn (<i>Sorbus aucuparia</i>)	Torr, frisk, fuktig, väl-dränerad, mager och näringsrik mark. Sol - skugga (1)	1 - 6 (1)
	—	—	—

Odon Släktet	Blåbär (<i>Vaccinium myrtillus</i>)	Frisk, väl-dränerad, porös och sur mark. Sol - halvskugga (5)	1 - 6 (5)
	— Lingon (<i>Vaccinium vitis-idaea</i>)	Torr, frisk, fuktig, blöt, mullrik och sur mark. Sol - halvskugga (5)	1 - 5 (5)
	— Tranbär (<i>Vaccinium oxycoccos</i>)	Fuktig, blöt, mullrik och sur mark. Sol - halvskugga (5)	1 - 5 (5)
	— Odon (<i>Vaccinium uliginosum</i>)	Fuktig, blöt, mullrik och sur mark. Sol - halvskugga (5)	1 - 6 (5)
Prunus	Slån (<i>Prunus spinosa</i>)	Torr, frisk, väl-dränerad och sandblandad mark. Sol - halvskugga (5) (6)	1 - 4 (5)
	— Sötkörnbär (<i>Prunus avium</i>)	Frisk, fuktig, väl-dränerad, näringsrik och kalkrik mark. Sol - halvskugga (1)	1 - 4 (1)
	— Hägg (<i>Prunus padus</i>)	Frisk, fuktig, väl-dränerad, näringsrik och mullrik mark. Sol - halvskugga (1)	1 - 7 (1)
Tall	Tall (<i>Pinus sylvestris</i>)	Torr, frisk, väl-dränerad och sandblandad mark. Sol (1) (3)	1 - 7 (1)
Vide	Jolster (<i>Salix pentandra</i>)	Frisk, fuktig, blöt, näringsrik och väl-dränerad jord. Sol - halvskugga (1) (3)	1 - 6 (1)
	— Sälg (<i>Salix caprea</i>)	Frisk, fuktig, väl-dränerad och sur mark. Sol - halvskugga (1) (3)	1 - 6 (1)
	— Gråvide (<i>Salix cinerea</i>)	Fuktig, blöt, gärna näringsrik och mullrik mark. Sol - halvskugga (5)	1 - 7 (5)
	— Bindvide (<i>Salix aurita</i>)	Fuktig, blöt, väl-dränerad och sandblandad mark. Sol - halvskugga (5)	1 - 7 (5)
	— Krypvide (<i>Salix repens</i>)	Fuktig, blöt, väl-dränerad och sandblandad mark. Sol - halvskugga (5)	1 - 6 (5)
	— Svartvide (<i>Salix myrsinifolia</i>)	Frisk, fuktig, blöt, näringsrik och väl-dränerad jord. Sol - halvskugga (5)	1 - 7 (5)
	— mm.	—	—

Ett urval av de främst förekommande och mest betydelsefulla skånska lignoserna, al, alm, ask, asp, björk, bok, gran, hassel, tall och vide (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019) presenteras nedan.

Figur 3. Olika inhemska lignoser i Sverige. 1. Al. 2. Alm. 3. Ask. 4. Asp. Illustration av Ida Ström, 2025.

Al (figur 3, 1.)

I Skåne representeras alsläktet av en inhemsk art, klibbal (*Alnus glutinosa*). Klibbal föredrar fuktiga strandmiljöer och sumpskogar. Alen når en maxhöjd på cirka 25 meter (Mitchell, Wilkinson & Nitzelius, 1983).

Klibbal används i skånska urbana parkmiljöer på flera sätt tack vare dess ekologiska och estetiska egenskaper. Al planteras ofta vid vattendrag och våtmarker i parkmiljö då de är fuktälskande träd. Detta gör dem idealiska längs bäckar, dammar och dagvattenhantering i urbana parker (Sjöman, 2015). Al används även som erosionsskydd vid vattendragstränder då deras kraftiga rotmassa har en stabiliserande egenskap, eftersom de tränger ner djupt i sedimenten och bildar palissader som fullt ut hämmar erosion i sidled. Alar stödjer dessutom

reningen av dagvattnet i och med filtrering av näringsämnen via sitt rotsystem (Danielsson, Kling, Rydell & Kiilsgaard, 2016).

I frågan om biologisk mångfald i parkmiljö är klibbal väsentlig. Alarna är värdväxt och hem för ett flertal insekter och fågelarter samt gynnar pollinatörer (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019). Därtill är även alar kvävefixerande och binder kväve från luften via rotbakterier, vilket förbättrar jordens bördighet (Skogskunskap, 2025).

Alm (figur 3, 2.)

I Sverige är det tre arter av alm som anses inhemska varav en av dessa är inhemska i Skåne, skogsalmen (*Ulmus glabra*). Detta träd återfinns främst på fuktig och rik mark. Skogsalmen kan bli uppemot 30 meter hög, vilket gör att almen lämpar sig väl som parkträd formmässigt (Sjöman, 2015). Skogsalmen har under senare år minskat inom den hortikulturella användningen på grund av dess känslighet för almsjuka till följd av sjukdomsvektorer almsplintborrar (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019).

Skogsalmen har historiskt sett varit ett vanligt och uppskattat parkträd i Skåne, särskilt i stadsmiljöer, men på grund av almsjukan har dess användning förändrats drastiskt sedan 1970-talet (Sjöman, 2015). I nuläget används således inte almen i större utsträckning i urban parkmiljö trots sin höga, bredkroniga form och täta lövverk, samt gynnande effekt på biologisk mångfald tack vare att den är värdväxt för flertal insektsarter (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019). I just Lomma kommun i Alnarpsparken finns fortfarande äldre, icke-angripna exemplar av alm kvar. Men i de flesta fall har almar avverkats för att stoppa spridningen, samt ofta ersatta av lind, ek eller exotiska arter som turkisk hassel (Naturskyddsföreningen, 2025).

Ask (figur 3, 3.)

Ask (*Fraxinus excelsior*), är Sverige och Skånes enda inhemska art i släktet. Detta storvuxna 30 meters träd växer helst på fuktig till frisk, näringsrik och mullhaltig mark med generös tillgång på rotutrymme (Sjöman, 2015). Asken likt skogsalmen är känslig för sjukdom, i askens fall askskottsjukan, men där dödligheten är lägre än hos almarna (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019).

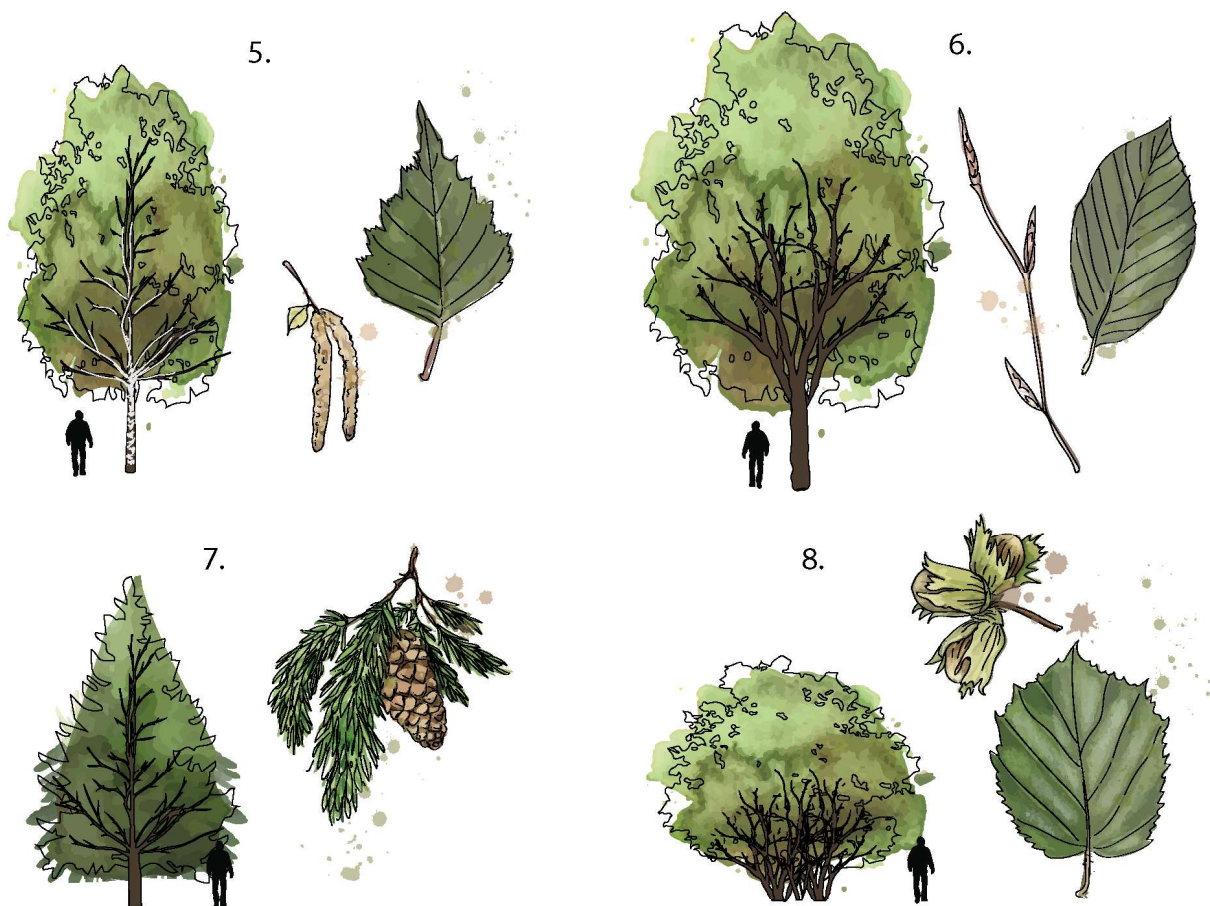
Asken har varit ett av de mest använda inhemska träden i skånska urbana parkmiljöer. På grund av askskottsjukan har dess roll i den hortikulturella sektorn förändrats drastiskt de senaste två decennierna. Historiskt sett har ask använts i alléer, längs vägar och som solitärträd tack vare deras ljusgenomsläppliga och krona raka stam, samt att ask klarar både fuktiga och mer väl-dränerade förhållanden, vilket gör den anpassningsbar i varierande parktyper (Sjöman, 2015). Likt almen har asken i nuläget i de flesta fall avverkats för att stoppa spridningen, samt ofta ersatta av lind, ek eller exotiska arter som turkisk hassel (Naturskyddsföreningen, 2025).

Eftersom ask är en värdväxt för främst många insekter, lavar och mossor skulle trädets försvinnande orsaka en ekologisk förlust (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019). Därav sparar en del kommuner, exempel Sjöbo kommun i området runt Snogeholm (Liziniewicz, 2022) ett fåtal opåverkade askar samt granskar deras hälsa kontinuerligt, detta för att bevara genetisk mångfald och biologisk mångfald (SOU, 2024).

Asp (figur 3, 4.)

I poppelsläktet har vi sex stycken arter som idag räknas som bofasta, men där asp (*Populus tremula*) är den enda som är inhemsk i Sverige samt Skåne. Aspen förökar sig i första hand via rotskott, och etableras många gånger i bryn eller efter skogsbränder. Den är vanligen mellan 15-30 meter hög som fullvuxen (Sjöman, 2015). Detta träd är även en nyckelart för ett flertal insekter, fågelarter och svampar (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019).

I urbana parkmiljöer i Skåne kan aspen med fördel planteras i grupper för att på ett snabbt och effektivt sätt skapa biologiskt rika miljöer (Sjöman, 2015). I Lomma kommun används aspen som en generell strategi för att gynna biologisk mångfald. Detta uppnås genom deras naturmiljöprogram som ska följas vid detaljplanering och anläggning av nya gröna miljöer, för att utveckla och bevara natur- och grönområden i Lomma kommun (Lomma Kommun, 2018).

Figur 4. Olika inhemska lignoser i Sverige. 5. Björk. 6. Bok. 7. Gran. 8. Hassel.
Illustration av Ida Ström, 2025.

Björk (figur 4, 5.)

I Sverige utgörs de inhemska björkarna av tre arter, glasbjörk (*Betula pendula*), vårtbjörk (*Betula pubescens*) och dvärgbjörk (*Betula nana*). I Skåne är endast två av dessa inhemska, glasbjörk och vårtbjörk (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019). Båda dessa björkar når en maxhöjd på runt 25 meter och etablerar sig många gånger där skogsbränder förekommit (Mitchell, Wilkinson & Nitzelius, 1983).

Björk används i urbana parkmiljöer på flera sätt tack vare dess hållbarhet och resistens, estetiska kvalitet och ekologiska betydelse. Björk har en luftig och ljus trädkrona som ger skir skugga, men även en delvis vit stam och vacker höstfärg som gör den populär som solitärträd, i gruppplanteringar eller i alléer (Sjöman, 2015). Björk är dessutom värdväxt för över 500 insektsarter, svampar, lavar och fågelarter (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019), vilket gör den passande i parkmiljö där man vill gynna biologisk mångfald och främja artdiversitet.

Bok (figur 4, 6.)

Boken (*Fagus sylvatica*) är inte inhemsk i hela Sverige, utan förekommer enbart naturligt i Götaland. På torra till friska marker bildar bok stora, täta och mörka bestånd. Tack vare detta har ungträd av bok egenskapen att kunna växa upp i skuggan av andra lignoser (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019). Boken är ett högväxt träd och kan nå en maxhöjd på strax över 40 meter (Sjöman, 2015).

I skånska urbana parkmiljöer används boken för dess täta skugga, raka stam, symmetriska form och långa livslängd. Boken är mindre lämpad för hårdgjorda ytor inne i städer på grund av det torra och varma stadsklimatet, samt är känslig för vägsalt. Den fungerar dock väl i urbana parkmiljöer, men kräver en noggrant utförd etableringsskötsel, som till största del består av stödbevattning (Sjöman, 2015). Utöver sitt estetiska värde har boken även ekologiska värden som värdväxt för ett flertal insekter, svampar, lavar och fågelarter (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019). Lomma kommuns park i Bjärred, Saltsjöbadsparken består till största del av bastanta äldre bokträd (Lomma kommun, 2022).

Gran (figur 4, 7.)

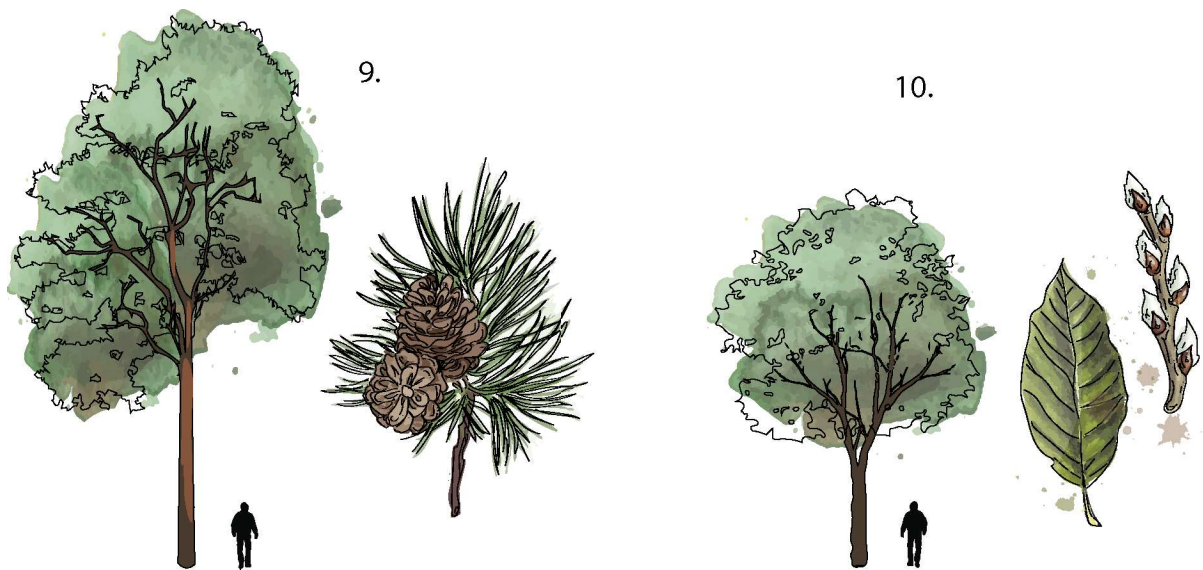
Den mest dominerande trädarten i Sverige är granen (*Picea abies*). Granen växer mest fördelaktigt i friska till fuktiga och en aning näringsrikare marker med rörligt grundvatten (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019). Dess naturliga utbredning sträcker sig från norra Skåne upp till Bohuslän och Halland. Granen är således inte inhemsk i de flesta skånska parkmiljöerna (Sjöman, 2015). Granen har vanligtvis en maxhöjd på 25-30 meter, men en särskild individ har uppmätts till 51 meter hög och anses vara Sveriges högsta gran (Mitchell, Wilkinson & Nitzelius, 1983).

Granen används något sparsammare i skånska urbana parkmiljöer än lövträden, bok, al eller ask. Detta beror till stor del av den bristfälliga tillgången på större kvaliteter i handel. Granen förekommer däremot planterad i skogsliknande parker och landskapsparker där den ger ett grönt och tätt insynsskydd året om (Sjöman, 2015). Ur en ekologisk synvinkel är dessutom granen en viktig värdväxt för ett antal insekter, svampar och fågelarter (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019).

Hassel (figur 4, 8.)

Hassel (*Corylus avellana*) är en storvuxen buske och kan nå en maxhöjd på runt 12 meter. Den föredrar att växa i näringsrika lundmiljöer (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019).

I urbana parkmiljöer används hassel främst som undervegetation eller som häck. Den är något sällsyntare planterad än andra inhemska lövträd, men fyller en viktig roll, särskilt där fokus ligger på naturvärden och biologisk mångfald (Sjöman, 2015). Hassels ekologiska funktioner innefattar dels att den är nötbärande, vilket ger föda för många djurarter, fågelarter och insekter (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019). Den är även värdväxt för flera insekter och ger tack vare sina tidigblommande hanblommor, pollen i stor mängd åt pollinatörerna under tidig säsong (Sverdrup-Thygeson, 2024).

Figur 5. Olika inhemska lignoser i Sverige. 9.Tall. 10.Vite. Illustration av Ida Ström, 2025.

Tall (figur 5, 9.)

Tallen (*Pinus sylvestris*) är, efter granen, det vanligaste trädet i Sverige och förekommer naturligt i nästintill hela landet (Sjöman, 2015). På torra till fuktiga, vanligen näringsfattiga marker växer tallen i stor utsträckning. Detta träd kan bli flera hundra år gammalt om det inte avverkas eller skadas av till exempel insektsangrepp eller bränder (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019).

I Lomma kommun förekommer tall naturligt i områdena Habo Ljung och Kyrkfure. Här utgör den viktiga ekologiska och estetiska inslag, med andra arter likt hassel och sälg som undervegetation (Lomma kommun, 2022). Tallens användning i dessa miljöer är en del av Lomma kommuns naturmiljöprogram. Programmet syftar till att utveckla samt bevara områdets naturvärden för att skapa tillgänglighet för rekreation och friluftsliv, liksom för att bevara och berika områdets biologiska mångfald (Lomma Kommun, 2018). Tallen är en ekologisk nyckelart och är värdväxt för runt 300 insektsarter, fågelarter och lavar samt mossor (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019).

Viden (figur 5, 5.)

I Skåne finns det två inhemska arter av vide, jolster (*Salix pentandra*) och sälg (*Salix caprea*) (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019). Båda lignoserna är av mindre storlek, sälgen kan i största fall uppnå en maxhöjd på cirka 18 meter, och jolstern är något mindre med en maxhöjd på runt 14 meter (Sjöman, 2015).

I urban parkmiljö kan sälg och jolster användas både för deras estetiska värde och ekologiska värde. De båda blommar under tidig vår, ofta redan i mars månad i mjuka ljusgröna färger (Sjöman, 2015). Detta genererar rikligt med pollen som för pollinatörer är nödvändig föda efter vintern (Sverdrup-Thygeson, 2024). Både jolster och sälg bidrar dessutom till en väl fungerande dagvattenhantering i fuktiga miljöer, samt binder mark och därav motverkar erosion (Ehnström & Öberg, 2009). Förutom pollinatörerna, är Skånes två inhemska videarter även värdväxter för ett flertal olika insekter och fågelarter (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019).

3.3. Biologisk mångfald i staden

Det är konstaterat genom forskning (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019) att inhemskt växtmaterial är vitalt för många av våra djur, insekter och övriga levande organismer. En effektiv strategi för att förbättra den biologiska mångfalden är att använda lokal växtlighet, inklusive inhemska lignoser. Genom att plantera inhemska lignoser gynnas djurarter som exempelvis fåglar, men framförallt insektslivet markant (Persson, S. & Smith, H., 2014).

Förlusten av den biologiska mångfalden i urbana områden utgör ett hot mot strävan att bevara denna mångfald för framtida generationer, på samma sätt som nedgången i mångfalden inom

jord- och skogsbrukslandskapet gör. En vanlig åsikt hörd enligt Persson & Smith (2014) är att ”natur inte behövs i staden eftersom det finns så mycket natur på andra ställen”. En relevant motfråga Persson & Smith (2014) ställer är: ”Om vi inte ska ha natur i staden, hur stor får då en stad bli?”. Människor i urbaniserade områden blir allt mer avskilda från naturen och riskerar att tappa sin kunskap om och respekt för naturen och dess processer (Persson & Smith, 2014). Nedgången av biologisk mångfald i städer kan dessutom påverka ekosystemens funktioner negativt, vilket kan hota viktiga tjänster som staden är beroende av, särskilt för att skapa en bra och hälsosam stadsdel (Kjellberg Jensen, 2021). Av dessa skäl är det viktigt att fatta de processer som påverkar den biologiska mångfalden i städer, för att utifrån denna insikt kunna föreslå och bedöma åtgärder för att förbättra kvaliteten i stadens gröna ytor. Målet bör vara att införa lämpliga och vetenskapligt stödda åtgärder som en naturlig del av den region och lokalplanering som görs, samt att tillämpa dem vid projektering och skötsel, även när dessa uppdrag delas ut till entreprenörer (Persson & Smith, 2014).

3.3.1 Fördelar med inhemska lignoser i parkmiljö

I artikeln *Trädsort avgörande för småkrypen i stan* (2021) från Lunds universitet berättar Kjellberg Jensen om relevansen av inhemska växter i stadsmiljö. Vidare uttrycker Kjellberg Jensen (2021) en förhoppning om en rekommendation eller ”handbok” för anläggning av gröna miljöer i staden. Detta för att bevara och berika vårt ekosystem, med hjälp av användandet av den svenska inhemska floran (Kjellberg Jensen, 2021).

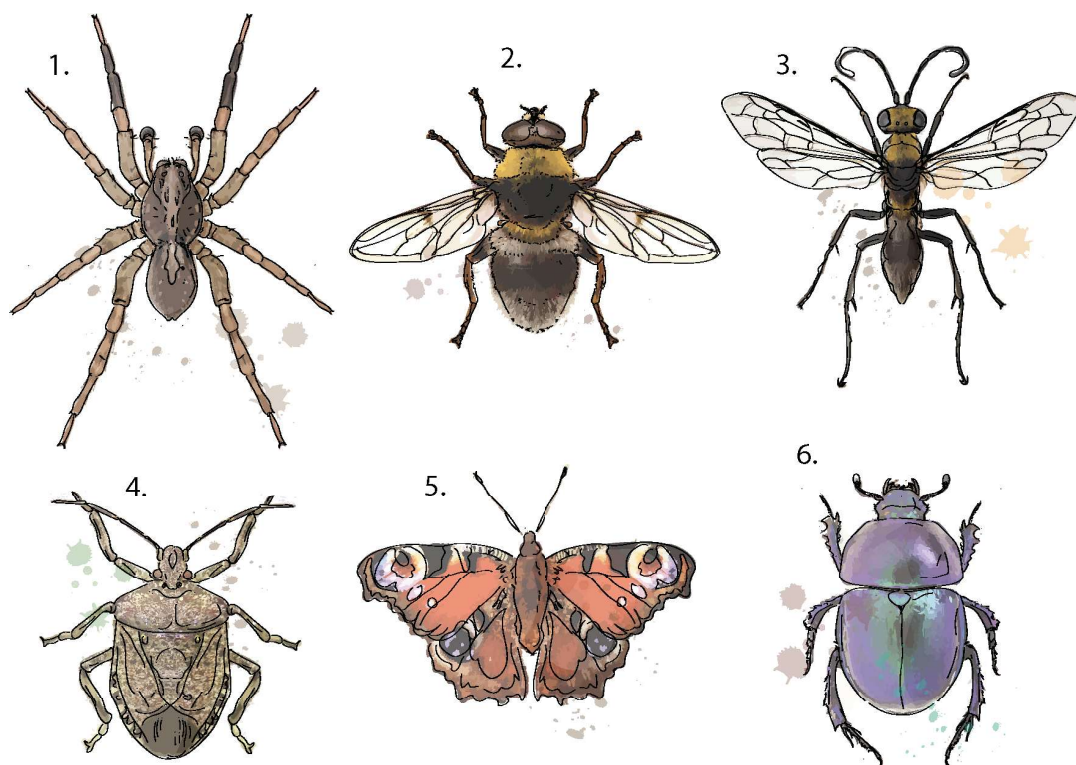
I dagens städer finns det möjligheter att antingen bevara eller skapa rika grönområden med många arter. Detta är en svår uppgift inom exempelvis ett mycket effektivt jordbruk, vilket Skåne består av till 45 % (Jordbruksverket, 2022), där det knappt går att reservera områden från produktionen. Det moderna skogsbruket lämnar heller inte utrymme för träd att nå en gammal ålder, och det är bara ett fåtal arter som används för detta ändamål. Gamla lövträd återfinns numera nästan enbart i stadsmiljöer (Boverket, 2022).

3.3.2 Inhemska lignoser som värdväxter för insekter

När inhemska lignoser planteras påverkas djurlivet positivt, och särskilt insektspopulationerna får märkbara fördelar (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019). Många typer av insekter har utvecklats tillsammans med den omgivande vegetationen och spelar en avgörande roll i ekosystemet genom sina tjänster, som till exempel pollinering. Larver av ett flertal fjärilar är anpassade för att föda sig på specifika inhemska växter, medan vuxna fjärilar kan samla nektar från ett bredare spektrum av växtarter, inklusive exotiska lignoser (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019).

En del arter, både bland växter och djur, står idag inför risken att utrotas på grund av allt från klimatförändringar till minskade bestånd av värdväxter. Genom att integrera inhemska växtarter i urban parkmiljö kan fler organismer, men särskilt insektsarter, stödjas (Naturvårdsverket, 2025).

Tabell 2. Urval av Skånes inhemska lignoser och insekterna de är värdar för - baserad på rapporten <i>Värdväxters betydelse för andra organismer – med fokus på vedartade värdväxter</i> av Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor (2019), samt litteraturen <i>Insekter i Sverige</i> av Sverdrup-Thygeson (2024).						
Trädslag	Spindeldjur	Tvåvingar	Steklar	Halvvingar	Fjärilar	Skalbaggar
Al	~10 arter	<5 arter	~35 arter	~50 arter	~90 arter	~80 arter
Alm	<5 arter	~25 arter	<5 arter	~20 arter	~30 arter	~40 arter
Ask	<5 arter	~5 arter	<5 arter	~5 arter	~10 arter	~15 arter
Asp	~5 arter	41 arter	~15 arter	~35 arter	~80 arter	170 arter
Bok	<5 arter	~30 arter	<5 arter	<5 arter	~25 arter	~160 arter
Ek	<5 arter	~15 arter	63 arter	~35 arter	113 arter	~220 arter
Gran	<5 arter	<5 arter	~10 arter	~15 arter	~20 arter	~300 arter
Hassel	<5 arter	<5 arter	<5 arter	~5 arter	~15 arter	~40 arter
Tall	~5 arter	~20 arter	~15 arter	~20 arter	~35 arter	290 arter
Vide	<5 arter	~50 arter	99 arter	58 arter	109 arter	~80 arter

Figur 6. De olika värdinsekterna. 1. Spindeldjur. 2. Tvåvingar. 3. Steklar. 4. Halvvingar. 5. Fjärilar. 6. Skalbaggar. Illustration av Ida Ström, 2025.

AI

AI fungerar som viktiga värdar för cirka 355 arter, däribland 55 som är rödlistade, och nästan 600 andra arter drar nytta av dem. Ungefär 110 arter är specialiserade på alar, men endast sex av dessa är rödlistade. Det är något överraskande att de är kopplade till och centrala för så många mykorrhizasvampar (55 stycken), trots att alarna själva kan fixera kväve med hjälp av bakterier (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019).

Runt 270 olika insektsarter är beroende av alar på något vis, många gånger angående fortplantning (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019). Två av dessa arter är alstyltmal (*Caloptilia elongella*) och svartkragad aldvärgmal (*Stigmella alnetella*) (Sverdrup-Thygeson, 2024).

Alstyltmal (figur 6, 5.) hittas i skogar, grupper av träd och skuggiga områden med alar. I södra delen av Sverige utvecklas larven på klibbal (*Alnus glutinosa*), medan den i norr föredrar gråal (*Alnus incana*). Svartkragad aldvärgmal (figur 6, 5.) liksom alstyltmal, hittas i områden där alar växer, ofta i närheten av myrar, längs fuktiga områden och vid sjöstränder. Svartkragad aldvärgmal är ganska ovanlig och finns endast på vissa platser i södra och östra Sverige (SLU Artdatabanken, 2025).

Alm

Alm fungerar som livsmiljöer för ungefär 250 olika arter, varav 121 är rödlistade, och ytterligare mer än 420 arter drar nytta av dessa träd (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019). Nästan 60 arter är specifikt anpassade till almar, och av dessa är 23 rödlistade. Den stora andelen rödlistade arter som är beroende av värden beror på att almarna har tappat i antal och fortsätter att minska på grund av almsjukan. Almarna är framförallt avgörande livsmiljöer för flera lavar (38 stycken) men också för en mängd mossor (33 stycken), tack vare den gynnsamma kemin i deras bark. Bland almarna är det mest den levande veden och barken som utnyttjas av arter som är beroende av värden, eftersom många av dem är epifyter (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019).

Runt 125 olika insektsarter är beroende av almar på något vis (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019). Två av dessa arter är almsnabbvinge (*Satyrrium w-album*) och almbladlus (*Eriosoma ulmi*) (Sverdrup-Thygeson, 2024). Almsnabbvingen (figur 6, 5.) är i huvudsak kopplad till skogsalm (*Ulmus glabra*), men kan ibland även försörja sig på lundalm (*Ulmus minor*), och troligtvis även på den ovanliga vresalmen (*Ulmus laevis*). I Skåne finns det idag flera naturreservat där skogsalm, tidigare var det vanligaste trädet, men inga levande, äldre almar återstår. På grund av detta har almsnabbvingen, runt södra Sverige och kustområdena, varit beroende av att människor planterat skogsalm i öppna och soliga områden, för att kunna överleva (SLU Artdatabanken, 2025).

Ask

Ask (*Fraxinus excelsior*) spelar en betydande roll som hem för över 200 arter, av dessa är 94 rödlistade, och ytterligare 360 arter använder den. Mer än 40 arter är anpassade till främst ask, och 15 av dessa är rödlistade. Den stora mängden rödlistade arter som är beroende av trädet förklaras genom att asken har tappat i antal och således fortsätter att minska på grund av askskottsjukan. Asken utgör framför allt en värdefull substrat- och värdväxt för ett stort antal mossor (34 stycken) och lavar (68 stycken), eftersom dess bark har en nyttig kemi. Däremot är den värd till en liten mängd svampar och nästan inga kopplingar till ektomykorrhizasvampar. För ask är det i huvudsak den levande barken och veden som utnyttjas av de värdberoende arterna eftersom en stor del av dem, likt hos alm, är epifyter (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019).

Runt 45 olika insektsarter är beroende av askar på något sätt (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019). Två av dessa arter är askvivel (*Stereonychus fraxini*) (figur 6, 4.) och askbladgallmygga (*Dasineura fraxini*) (figur 6, 2.) (Sverdrup-Thygeson, 2024), som livnär sig på askens blad (SLU Artdatabanken, 2025).

Asp

Asp (*Populus tremula*) spelar en betydande roll som livsmiljö för nästan 630 arter, varav nära 140 är rödlistade, medan över 700 arter drar nytta av den. Mer än 200 arter är specialiserade på aspen samt andra popplar, och 29 av dessa är rödlistade. Det finns en stor mängd skalbaggar (170 stycken) och tvåvingar (41 stycken) som är kopplade till aspen. På grund av sin basiska bark huserar detta träd även ett relativt stort antal lavar (62 stycken) och mossor (33 stycken) (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019).

Runt 345 olika insektsarter är beroende av aspar på något vis (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019). Två av dessa arter är aspfjärilen (*Limenitis populi*) och aspraktbagge (*Poecilonota variolosa*) (Sverdrup-Thygeson, 2024).

Aspfjärilen (figur 6, 5.) är en av Sveriges största fjärilar (Sverdrup-Thygeson, 2024) och hittas i fuktiga blandade skogar av lövträd och barrträd där det finns utspridda populationer av dess värdväxt, asp (*Populus tremula*). Dess larv livnär sig uteslutande på aspens bladverk (SLU Artdatabanken, 2025). Aspraktbaggen (figur 6, 6.) är, till skillnad från aspfjärilen, rödlistad och bedöms vara nära hotad. Skalbaggens larvprocess äger rum i tjock, solbelyst bark och ibland även i det yttersta lagret av veden vid botten av levande, medelstora samt kraftiga aspar. Aspraktbaggen missgynnas av att grönområden växer igen vilket resulterar i för mycket skugga på aspens bark. Dessutom kan avverkningen av gamla bestånd av asp vara skadlig för arten, eftersom skalbaggen främst livnär sig på äldre exemplar av asp (SLU Artdatabanken, 2025).

Bok

Boken (*Fagus sylvatica*) fungerar som en betydelsefull värd för nästan 640 arter, där 239 av dessa är rödlistade, och nästan 400 ytterligare arter drar nytta av den. Ungefär 135 arter är särskilt anpassade till boken, och 56 av dessa är rödlistade. Boken är tydligt representerad

som värdväxt för stora organismgrupper, men har en särskilt stor andel av storsvampar (nära 360 arter) bland de arter som är beroende av den (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019).

Runt 230 olika insektsarter är beroende av bokar på något sätt (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019). Två av dessa arter är bokoxe (*Dorcus parallelipipedus*) och bokguldmal (*Phyllonorycter maestingellus*) (Sverdrup-Thygeson, 2024).

Bokoxens (*figur 6, 6.*) larvutveckling äger rum i en måttligt fuktig miljö, oftast i vitmögelskadad bokved som finns i grova äldre stubbar. Äldre och döda exemplar av bok är därav viktig för artens fortlevnad (SLU Artdatabanken, 2025). Bokguldmal (*figur 6, 5.*) är, liksom bokoxen, vanlig inom bokens utbredningsområde och kan hittas både i bokskogar, i parker samt i trädgårdar där bokträd har planterats. Den lägger sina ägg enbart på bokens (*F. sylvatica*) lövmassa, och är därav beroende av den inhemska boken för fortplantning (SLU Artdatabanken, 2025).

Ekar

Eken (*Quercus robur*) är det träslag som har flest arter som är beroende av den, även om vissa av dessa arter använder den i mindre utsträckning. Detta kan bero på att eken kan bli mycket gammal och kraftig, samt att den erbjuder ett stort antal olika mikrohabitat. Nära 900 arter är knutna till eken, varav nästan 300 är rödlistade, och ytterligare omkring 900 arter drar nytta av den. Över 350 arter är specialiserade på att leva i eken, och 94 av dessa är rödlistade. Eken fungerar som en värdväxt för många stora grupper av organismer och är särskilt viktig för steklar (63 arter) och fjärilar (113 arter) (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019).

Runt 450 olika insektsarter är beroende av ekar på något vis (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019). Två av dessa arter är ekgördelmätare (*Cyclophora punctaria*) och grått ekbladsmott (*Acrobasis sodalella*) (Sverdrup-Thygeson, 2024).

Ekgördelmätaren (*figur 6, 5.*) och grått ekbladsmott (*figur 6, 5.*) livnär sig som larv på ekens bladmassa. Ekgördelmätaren är vanligt förekommande i Sverige, till skillnad från grått ekbladsmott som klassas som nära hotad. Denna hotade fjärilsart gynnas av ekbuskar, därför

bör mycket av dessa sparas vid röjning, både i naturliga och urbana grönmiljöer (SLU Artdatabanken, 2025).

Gran

Granen (*Picea abies*) är den växtart i Sverige som har flest arter som är beroende av den, vilket beror på att den är mycket vanlig, spridd och långlivad. Den fungerar som en viktig värd för cirka 1 100 arter, varav över 310 är rödlistade, och den används av ytterligare mer än 600 arter. Cirka 375 av dessa arter är specialiserade på granen, där 114 av dem är rödlistade. Granen är särskilt betydelsefull för över 500 arter av vedsvampar och mykorrhiza, 85 arter av lavar samt nära 300 arter av skalbaggar. För granen är det huvudsakligen den döda veden som utnyttjas av de beroende arterna, medans barken är den primära substratet för lavarna (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019)

Runt 355 olika insektsarter är beroende av granar på något sätt (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019). Två av dessa arter är granbarkbagge (*Lasconotus jelskii*) och granbock (*Monochamus sartor*) (Sverdrup-Thygeson, 2024).

Larvstadiet av granbarkbaggen (*figur 6, 6.*) äger rum i tunnlar skapade av trälevande insekter som finns under barken på barrträd, främst gran men även tall. Denna skalbagge anses vara starkt hotad och artens relation till gamla granträd som har angripits av barkborre i naturskogar resulterar i att den drabbas hårt av skogsbruk (SLU Artdatabanken, 2025). Likväl som granbarkbaggen (*figur 6, 6.*), är granbocken starkt hotad. Denna skalbagges larvprocessen äger rum i nyss avlidna, stående eller liggande granar, och missgynnas således också av skogsbruk (SLU Artdatabanken, 2025).

Hassel

Hasseln (*Corylus avellana*) spelar en betydande roll som habitat för över 270 arter, varav 72 är rödlistade, och dessutom finns det över 330 andra arter som drar nytta av den. Ungefär 50 av dessa arter är specialiserade på just hassel, och av dessa är 14 rödlistade. Hassel har en stor mängd svampar kopplade till sig (164 stycken, vilket motsvarar 63% av de arter som är beroende av värden), och hälften av svamparterna är mykorrhizasvampar (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019).

Runt 75 olika insektsarter är beroende av hasslar på något vis (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019). Två av dessa arter är hasselveckmal (*Parornix devoniella*) och sidenhasselguldmal (*Phyllonorycter coryli*) (Sverdrup-Thygeson, 2024).

Hasselveckmal (*figur 6, 5.*) kan hittas ganska ofta i hasselbestånd, runt södra delen av Sverige. Fjärilens larv livnär sig på hasselns bladmassa, vilket gör den beroende av denna lignos för fortplantning. Sidenhasselguldmalen (*figur 6, 5.*) är, likt hasselveckmalen, relativt vanlig att se i södra Sverige. Även dennes larver livnär sig på hasselns bladmassa (SLU Artdatabanken, 2025).

Tall

Tallen fungerar som en betydande värd för cirka 920 arter, inklusive 245 som är rödlistade, samt ytterligare 530 arter som utnyttjar den. Cirka 330 arter är anpassade till tall, och 89 av dessa är rödlistade. Tallen är en betydande värd för stora grupper av organismer, särskilt för skalbaggar, där den är viktig för nästan 290 olika arter. Vid tallar är det i huvudsak den döda veden som används av de arter som är beroende av värden (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019).

Runt 385 olika insektsarter är beroende av tallar på något sätt (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019). Två av dessa arter är leopardtallpiga (*Harmonia quadripunctata*) och tallbarkbagge (*Bothriideres bipunctatus*) (Sverdrup-Thygeson, 2024).

Tallbarkbaggen (*figur 6, 6.*) lever under barken på avlidna träd, förekommer i Sverige nästan enbart på äldre, stående döda tallar som har vuxit långsamt och är mer eller mindre exponerade för sol (SLU Artdatabanken, 2025). Arten föder sig sannolikt på larver och puppor från andra trädlevande skalbaggar, främst långhorningar, men även från praktbaggar, vedvivlar eller barkborrar. Den vuxna skalbaggen återfinns främst under sommarmånaderna på barken. Tallbarkbaggen räknas som starkt hotad art, klassificeras som en "urskogsrelik" och finns idag endast i områden där det kontinuerligt har funnits gamla döda träd. Leopardtallpigan (*figur 6, 6.*) å andra sidan klassificeras som livskraftig och lever på tallens levande växtdelar. Dess föda består till största del av bladlöss (SLU Artdatabanken, 2025).

Viden

Vide fungerar som viktig värd för nästan 640 arter, av vilka över 80 är rödlistade, och dessutom använder mer än 670 andra arter den (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019). En stor del på 334 arter av de värdberoende arterna är specialiserade på vide, men endast 21 av dessa är rödlistade. Vide fungerar som värdväxt för alla de olika organismgrupperna, men särskilt för fjärilar, steklar och halvvingar. Inom viden används framförallt icke vedartade delar, såsom blad och pollen (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019).

Runt 400 olika insektsarter är beroende av viden på något vis (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019). Två av dessa arter är videgökbi (*Nomada leucophthalma*) och videdvärgpiga (*Scymnus limbatus*) (Sverdrup-Thygeson, 2024).

Videgökbi (*figur 6, 2.*) klassificeras som livskraftig, finns mest på sandiga och moränerade områden, både i skogiga trakter och på mer öppna hedar. Arten hittas vanligtvis i sandiga, soliga kanter där de kan bygga sina bon. Närheten till blommande hanexemplar av sälg och vide är avgörande, eftersom dessa utgör viktiga resurser för pollen och nektar, vilket huvudsakligen biet livnär sig på (SLU Artdatabanken, 2025). Videdvärgpigan (*figur 6, 6.*) är en skalbagge som jagar och äter bladlöss på viden. Även denna likt videgökbiet räknas som livskraftig (SLU Artdatabanken, 2025).

3.4. Utmaningar med inhemska växter i parkmiljö

Utmaningarna med att använda inhemska lignoser i parkmiljö är flera, trots deras ekologiska och kulturella värden (Garland, 2020). Utöver klimatförändringar och åtkomst i handeln, föreligger det ytterligare utmaningar som exempelvis:

Anpassning till urbana miljöer (Nässlander & Östberg, 2022);

- Kompakterad jord. Inhemska växtarter är vanligtvis skapade för att trivas i sina naturliga jordarter och har svårt att överleva i komprimerad, näringsfattig eller störd jord som finns i vissa urbana parkmiljöer.
- Begränsat rotrymme. Mindre planteringsgropar och konkurrens med infrastruktur kan begränsa tillväxt.
- Vattenstress. Torka, dålig dränering eller avrinning från hårdgjorda ytor påverkar överlevnaden.
- Långsam tillväxt. Flera inhemska arter växer långsammare än förädlade prydnadsträd.

Förvaltningsperspektiv (Rehn, 2015);

- Mer vårdkrävande. Vissa inhemska arter kräver uppbyggnadsarbete, mer beskärning eller skydd under uppväxt.
- Missuppfattningar hos allmänheten. Mindre bekanta växter, som till exempel brakved eller hagtorn, kan ses som oordnade eller felaktigt placerade av allmänheten.

3.4.1 Klimatförändringar

En av de mest relevanta debatterna inom den miljövänliga sektorn handlar om hur klimatförändringar påverkar växters liv och ekosystem. I takt med att växthuseffekten höjer den atmosfäriska temperaturen förändras vädrets mönster. Vissa utländska trädslag har ökad reproduktion och kan uppvisa invasiva beteenden i högre temperaturer, vilket riskerar att påverka den inhemska floran i Sverige genom att konkurrera med den (Naturvårdsverket, 2025).

Klimatförändringarna ger upphov till nya villkor för träd i stads- och urbana parkmiljöer. Ökande temperaturer och förändrade regnmönster kan vara till fördel för vissa arter, medan andra riskerar att utrotas. Lignoser i städer står ofta också inför ytterligare påfrestningar, som begränsade rotsystem, luftföroreningar och torka (Nässlander & Östberg, 2022).

På grund av klimatförändringar och begränsade odlingsytor, i samverkan med den urbana värmeeffekten, har allt fler av våra inhemska träd idag svårigheter att överleva i stadsområden (Garland, 2020). Samtidigt har många inhemska träd utsatts för allvarliga angrepp från skadegörare som almsjukan och askskottsjukan. Flera arter, inklusive lind, oxel och björk i norra Sverige, blir överutnyttjade, vilket skapar en inneboende svaghet inför framtida klimatförändringar (Nässlander & Östberg, 2022). Enligt klimatanalysen (Östberg, 2024) är det dessutom främst de inhemska trädslagen som kommer att möta större svårigheter framöver. Det är dock viktigt att notera att de inhemska träden inte är helt uträknade, då det finns flera inhemska trädslag som fortfarande har potential att anpassa sig till det framtida klimatet (Nässlander & Östberg, 2022).

Klimatförändringar påverkar även de planterade exotiska lignoserna. Risken ökar för att exotiska arter kan bli invasiva på grund av klimatförändringar. Detta beror på att klimatförändringar kan skapa nya ekologiska miljöer, vilket fördelaktigt påverkar introduktion och etablering av utländska arter (Hellmann et al., 2008). IPCC (2022) påpekar även att klimatförändringar kan förvärra de negativa konsekvenserna av invasiva arter genom att ändra livsmiljöer och öka påfrestningen på inhemska arter (IPCC, 2022).

Vidare påverkar klimatförändringar användningen av inhemska lignoser i parkmiljöer på flera sätt, och till största del negativt (Naturvårdsverket, 2025). Ökad värmestress och torka förekommer mer frekvent, särskilt i den södra delen av Sverige, såsom Skåne. Inhemska trädslag som björk, gran och alm är ofta mottagliga för längre torrperioder. Ytliga rotsystem, som de som finns hos björk, gör träden utsatta i stadsmiljöer med begränsad jordmängd och höga värmegrader (Hellmann et al., 2008).

Dessutom kan kraftig nederbörd och översvämningar orsaka att marken blir vattenfylld, vattenloggning. Vissa träd, såsom ek och ask, klarar av detta sämre jämfört med exempelvis klibbal, som är naturligt anpassad till fuktiga områden (IPCC, 2022). Ökad spridning av sjukdomar och skadegörare förekommer exempelvis på grund av att varmare vintrar gynnar överlevnad hos invasiva insekter och svampsjukdomar. Askskottsjuka och almsjuka är redan förödande exempel. Nya hot som ekvecklare, kastanjemal och plötslig eksjuka kan slå ut inhemska bestånd (Naturvårdsverket, 2025).

Förändrade växtzoner, träd och buskar som idag trivs i en specifik del av landet, kan få problem med att överleva i samma typ av miljö framöver (Nässlander & Östberg, 2022). Till exempel kan rönn och lönn i södra Sverige ha svårare att hävda sig i ett varmare och torrare klimat. Samtidigt kan lignoser från sydligare områden, som turkisk hassel eller ek från Sydeuropa, bli mer relevanta (Östberg, 2024).

Vidare innebär det också en utmaning för stadsutveckling och formgivning. Parker måste nu utformas med högre anpassningsförmåga till klimatet (Garland, 2020). Det innebär att valet av träd måste ta hänsyn till framtida klimatförhållanden, inte bara på nuvarande (Östberg, 2024). Det blir en utmaning att enbart lita på inhemska arter om de inte klarar av extrema väderförhållanden, vilket ger upphov till etiska överväganden - att bevara inhemsk växtlighet jämfört med att säkra funktionalitet och hållbarhet (Nässlander & Östberg, 2022).

Detta gör det svårt att använda vissa känsliga inhemska lignoser och kräver justeringar av val av arter, jordförbättring och vårdstrategier (Garland, 2020), vilket i sin tur ibland innebär att det blir nödvändigt att inkludera icke-invasiva, klimatanpassade exotiska arter för att trygga parkernas funktion och utseende (Nässlander & Östberg, 2022).

3.4.2 Tillgänglighet av växtmaterial

Det finns många anledningar till att inhemska lignoser kan vara problematiska att hitta i handeln i Skåne, även om intresset för biologisk mångfald och hållbar plantering har ökat. Tillgängligheten av inhemskt växtmaterial i Skånes plantskolor är något fåtalig, men de flesta större plantskolor i Skåne erbjuder ändå inhemska lignoser i en viss utsträckning.

Handeln präglas idag av importerade och förädlade växtarter. Den svenska växtmarknaden är starkt internationell och en stor del av de lignoser som säljs är importerade från länder som Tyskland, Nederländerna och Polen. Dessa växter väljs ofta för snabb tillväxt, jämn form, blomning eller dekorativt värde, snarare än för deras ekologiska funktion eller anpassning till svenska förhållanden (Nässlander, 2024). Växter av inhemskt ursprung förutsätter att de odlas från fröer eller plantskolor belägna inom Sveriges växtzoner, vilket medför högre kostnader och en större utmaning att producera i stora mängder (Hansson, 2022).

Tabell 3. **Plantskolor i Skåne**

- plantskolor i Skåne och deras utbud av inhemska lignoser i handeln, samt mängden olika inhemska arter (st), >5, <5, <10, <15 inhemska lignoser i sortimenten, respektive namnsorter av inhemska lignoser. Tabellen är baserad på varje respektive plantskolas senaste uppdaterade sortimentslista.

Plantskolor	Erbjuder inhemska lignoser	> 5 arter	< 5 arter	< 10 arter	Erbjuder namnsorter av inhemska lignoser	< 5 arter	< 10 arter	< 15 arter
Blomsterlandet	JA		X		JA		X	
Djurslövs Plantskola	ej fått svar	-	-	-	-	-	-	-
Flyinge Plantshop AB	JA		X		JA			X
Gunnebo Trädgård AB	JA	X			JA	X		
Johans Trädgård & Miljö	ej fått svar	-	-	-	-	-	-	-
Löddeköpinge Plantskola	NEJ	X			JA	X		
Plantagen Skåne AB	JA	X			JA		X	
Splendor Plant	JA			X	JA			X
Stångby Plantskola	JA			X	JA			X
Tirups Örtagård AB	NEJ	X			JA	X		

Det finns en brist på certifierade inhemska frökällor när det gäller att odla inhemska lignoser. För att kunna sälja "äkta inhemska lignoser" krävs det ofta att frökällan är certifierad enligt exempelvis SE-certifiering eller Proveniens Sverige, vilket många plantskolor inte kan erbjuda. De flesta svenska plantskolor producerar endast en begränsad mängd inhemska träd och buskar, delvis på grund av låg efterfrågan historiskt samt att det tar flera år att få fram plantor från frö (E-planta, 2025).

Ekonomiska och logistiska svårigheter hindrar handeln med inhemskt växtmaterial. Det kostar mer att producera inhemskt, längre tid för odling, mindre mängder och mer specialistkunskap. Grossister och trädgårdsbutiker efterfrågar pålitliga leveranser och låga priser, vilket storskalig import från europeiska producenter kan erbjuda (Hansson, 2022). Inhemska arter kan dessutom vara mindre attraktiva för kunder som prioriterar estetik, till exempel rödbladig japansk lönn (*Acer palmatum* 'Atropurpureum') framför vanlig skogslönn (*Acer platanoides*).

SLU Artdatabanken (2019) rekommenderar att man främjar användningen av lokalt växtmaterial inom naturvård, återställande av ekosystem och urbana parkmiljöer. Vissa plantskolor i Skåne har inlett odling av fler inhemska arter, men tillgången är fortfarande begränsad och ofta beroende av beställningar i förväg (Hansson, 2022).

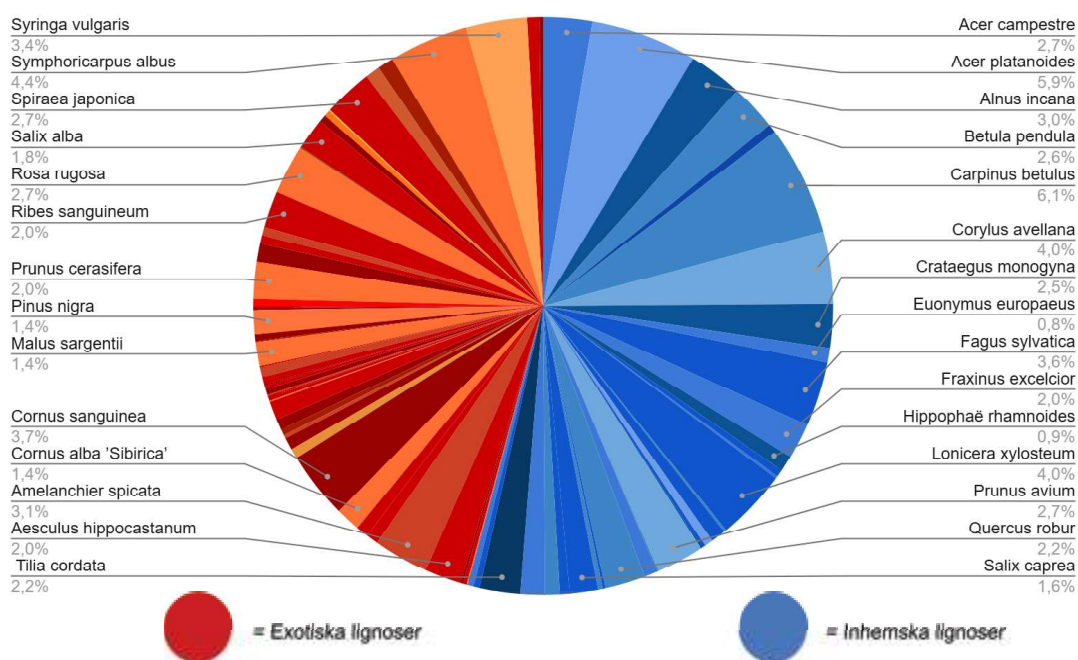
Inhemska lignoser är sammanfattningsvis svårt att hitta i Skåne på grund av att handeln domineras av importerade produkter, bristen på certifierade fröresurser, ekonomiska skäl, låg efterfrågan och bristande kunskap både i butiker och i offentlig planering (Hansson, 2022).

3.5 Lomma kommuns användande av inhemska lignoser

Lomma kommun är en expansiv kustnära stad i sydvästra Skåne. Lomma kommun har en yta på 65 kvadratkilometer (Kartanalys, 2025). Enligt en kartläggning från Hem & Hyra (2019) baserad på SCBs data, har Lomma en allmän grönyta per person på 178 kvadratmeter, vilket placerar kommunen bland de lägre nivåerna i Sverige (Hem & Hyra, 2019).

Lomma kommun är således en av de mer trädfattiga kommunerna i landet, och det finns knappt några riktiga skogar i kommunen. Det finns större lövskogsdungar i Alnarpsparken, i Borgeby slottspark samt i den södra delen av Bjärred. I området strax norr om Lomma tätort finns planterade tallskogar i tre furer: Strandfuret, Kyrkfuret och Haboljungs fure. Dessa tallplanteringar har genomförts för att förhindra sandflykt. Kyrkfuret anlades någon gång under 1940-talet och Haboljungs fure ett par decennier efter det. I naturreservatet Haboljung finns även en liten skog av al (Lomma kommun, 2018).

Tabell 4. Lomma Kommuns lignoser

Tabell 4. Tabell diagram över Lomma Kommuns olika lignoser, baserat på "Skötselprogram för Lomma kommuns grönytor" av Josefine Rehn (2015). Diagram av Ida Ström, 2025.

Lomma har däremot ett flertal större anlagda parker som erbjuder invånare och besökare en vacker och trivsamt utemiljö (Lomma kommun, 2022). Dessa parker består främst av Alnarpsparken, Bjersundsparken, Bjärehovsparken, Bjärreds Saltsjöbadspark, Bundys park, Fladängsparken, Lerviksparken, Löddesnäsparken, Pilängsparken, Solskensparken, Östra hagen och Västra hagen (Lomma kommun, 2022), och deras lignosvariation kan ses i diagrammet ovan (Tabell 4.). Av dessa parker var anläggningen klar av Bjärehovsparken,

Fladängsparken, Lerviksparken, Solskensparken, Östra hagen och Västra hagen efter 2000-talet. Vid anläggning av dessa parker har inte inhemska lignoser prioriterats, men de har tagits i åtanke, använts i planteringar och delvis bevarats (Rehn, 2015). Att inhemska lignoser utgör mer än hälften i diagrammet ovan (Tabell 4.), beror till största del på de stora bestånd som bevarats vid anläggning av parkerna, således hade en tabell över endast planterade träd vid anläggning sett annorlunda ut, med en större procent exoter än inhemska lignoser (Rehn, 2015).

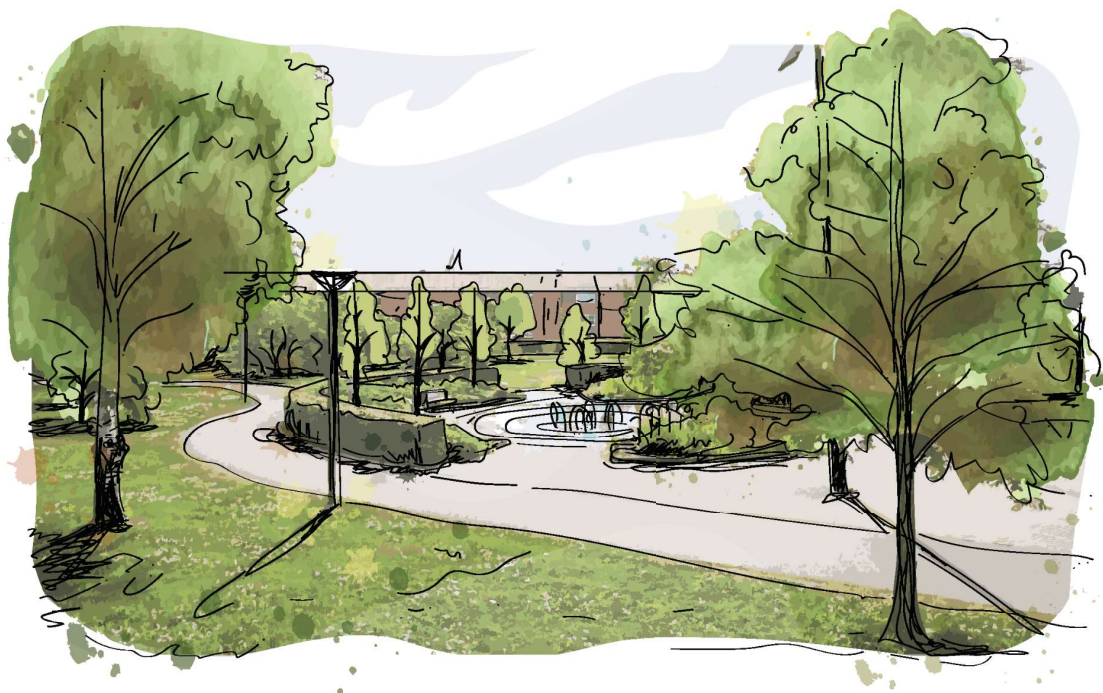
Lomma kommun innehar en skriftlig trädplan, en handledning för hantering av ärenden med inverkan på träd och trädmiljöer i kommunen. Denna trädplan har som mål att klargöra och förklara rutiner för skötsel av trädrelaterade frågor, för att framhäva de värden som träd tillför samt att beakta de regler som skyddar träd. Denna plan kan nyttjas av dem som hanterar ärenden där träd eller trädmiljöer kan påverkas, eller som en resurs och uppslagsverk för kunskap. Dessutom syftar planen till att skapa en gemensam förståelse för hur trädfrågor ska hanteras och uppfattas inom kommunen (Lomma kommun, 2019).

På lång sikt kan trädplanen bidra till en djupare insikt om kommunens trädpopulation och dess betydelse. Planen innehåller inga specifika åtgärder, utan avser att klargöra övergripande rutiner och riktlinjer. Fokus ligger främst på att skydda existerande trädmiljöer, men nya planteringarna tas också med, särskilt vad gäller val av arter. När nya träd planteras för att kompensera för andra förluster, blir Lomma kommuns handbok för compensation, det viktigaste dokumentet för vägledning (Lomma kommun, 2019).

Denna trädplan ska bidra till att skydda och främja de gröna värdena i Lomma kommun, samt både på kort och lång sikt öka den biologiska mångfalden. Dessutom ska trädplanen hjälpa till att förbättra landskapsvärden, rekreationsmöjligheter och andra ekosystemtjänster. Exakta mål som trädplanen ska stödja, är att antalet träd i kommunen bör öka för att nå en större yta och en hållbar kontinuitet. Även att äldre träd och död ved ska bevaras, samtidigt som det ska skapas förutsättningar för att unga träd ska kunna bli gamla. Ädellövträd ska stimuleras, särskilt inhemska arter, och spridningen av invasiva arter ska motverkas (Lomma kommun, 2019).

Ett urval av Lommas parker som anlades efter år 2000 (Lomma kommun, 2025), deras utformning samt lignosbestånd (Rehn, 2015) presenteras mer ingående nedan.

3.5.1 Fladängsparken

Figur 7. Fladängsparken i Lomma kommun. Illustration av Ida Ström, 2025.

Fladängsparken, kallad Lommas nya stadspark, färdigställdes år 2012. Parken designades av landskapsarkitekterna Jonas Jiborn och Henrik Näsström från Grontmij (numera del av Sweco). Parken skapades i samband med Lommas stadsutveckling där den tidigare industrihamnen byggdes om till en ny stadsdel (Grontmij, 2012).

Tabell 5. **Lignos vegetationen i Fladängsparken**

- baserat på *Skötselprogram för Lomma kommuns grönytor* av Josefine Rehn (2015). Grönmarkerade arter är skånska inhemska lignoser (Artdatabanken, 2025), (Skogskunskap, 2025). Tabell av Ida Ström, 2025.

Dominerande arter, träd	Övriga träd	Dominerande arter, buskar	Övriga buskar
<i>Acer campestre</i> <i>Acer platanoides</i> <i>Aesculus hippocastanum</i> <i>Alnus incana</i> <i>Betula pendula</i> <i>Betula pubescens</i> <i>Carpinus betulus</i> <i>Cercidiphyllum japonicum</i> <i>Ginkgo biloba</i> <i>Malus x zumi</i> 'Professor-Sprenger' <i>Metasequoia glyptostroboides</i> <i>Prunus padus</i> <i>Salix alba</i> 'Chermesina' <i>Salix alba</i> 'Sericea' <i>Tilia cordata</i> 'Greenspire'	<i>Acer x freemanii</i> 'Autumn-Blaze' <i>Acer negundo</i> <i>Castanea sativa</i> <i>Cornus controversa</i> <i>Cornus kousa</i> <i>Fagus sylvatica</i> <i>Juglans regia</i> <i>Liriodendron tulipifera</i> <i>Pinus nigra</i> <i>Prunus avium</i> <i>Prunus cerasifera</i> <i>Quercus frainetto</i> <i>Quercus robur</i>	<i>Amelanchier alnifolia</i> <i>Carpinus betulus</i> <i>Chaenomeles x superba</i> 'Nicoline' <i>Cornus alba</i> 'Kesselringii' <i>Crataegus monogyna</i> <i>Ligustrum vulgare</i> <i>Lonicera xylosteum</i> <i>Ribes odoratum</i> <i>Syringa vulgaris</i>	<i>Cornus alba</i> 'Sibirica' <i>Euonymus alatus</i> <i>Lonicera caerulea</i> 'Anja' <i>Prunus mahaleb</i> <i>Rosa majalis</i> <i>Rosa pendulina</i> <i>Sambucus nigra</i> <i>Symphoricarpos chenaultii</i> <i>Viburnum opulus</i>

Fladängsparkens design består av ett organiskt formspråk med funktionella inslag. I mitten av parken ligger en anlagd kulle som används till pulkaåk de kalla vintermånaderna, vid sidan om ett sex meter högt klätternät anpassat för barn och ungdomar att nyttja, samt en platsgjuten skateboardpark (Lomma, 2022).

Norra delen av parken har en mer naturlig design där arbete har lagts ner på att bevara befintlig växtlighet, såsom hästkastanj (*Aesculus hippocastanum*), ek (*Quercus robur*) och trubbhagtorn (*Crataegus monogyna*) (Grontmij, 2012).

I södra och centrala delen av parken är karaktären mer parklik med umgängesytor kring en anlagd fontän och längs båtkanalen, samt utegym och en löpslinga på 400m (Lomma kommun, 2022). Denna del innehåller även ett anlagt arboretum, en samling av flera exotiska trädarter, exempelvis rödek (*Quercus rubra*), kinesisk sekvoja (*Metasequoia glyptostroboides*), koreansk blomsterkornell (*Cornus kousa*) och ginkgoträd (*Ginkgo biloba*) (Rehn, 2015).

3.5.2 Lerviksparken

Figur 8. Lerviksparken i Lomma kommun. Illustration av Ida Ström, 2025.

Lerviksparken är en av de nyare grönområdena i Lomma, som blev klar under sommaren år 2006. Parken erbjuder en varierad terräng och som samtidigt ger en utmärkt vy över området.

I parkens mitt rinner en bäck som har flera små dammar. Flera platser erbjuder samlingspunkter såsom stenbänkar ordnade i en cirkel, även flera mindre mötesplatser med olika design samt tematiserade lekplatser. Vid vattenkanten finns det växter, antingen i form av stora buskar eller som individuella träd. Området angränsas av gång- och cykelvägar som ibland korsar bäcken med hjälp av små broar (Lomma kommun, 2022).

Parken har planerat att lokalt hantera dagvatten genom att möjliggöra infiltration och en gradvis avrinning. I den sydöstra delen av området finns två slingrande högar, som liknar ormar, av prydnadsgräs. Planteringar ger en stimulerande och behaglig atmosfär att vistas i och ökar platsens upplevelsevärde (Rehn, 2015).

Arbete har lagts ner på att bevara befintlig växtlighet i parken vid anläggning, såsom ek (*Quercus robur*), skogskornell (*Cornus sanguinea*) och trubbhagtorn (*Crataegus monogyna*) (Lomma kommun, 2019).

Tabell 6. **Lignos vegetationen i Lerviksparken**

- baserat på *Skötselprogram för Lomma kommuns grönytor* av Josefine Rehn (2015). Grönmarkerade arter är skånska inhemska lignoser (Artdatabanken, 2025), (Skogskunskap, 2025). Tabell av Ida Ström, 2025.

Dominerande arter, träd	Övriga träd	Dominerande arter, buskar	Övriga buskar
<i>Acer platanoides</i> <i>Aesculus hippocastanum</i> <i>Alnus incana</i> <i>Carpinus betulus</i> <i>Crataegus monogyna</i> <i>Elaeagnus angustifolia</i> <i>Fagus sylvatica</i> <i>Prunus avium</i> <i>Pyrus communis</i> <i>Quercus robur</i>	<i>Acer campestre</i> <i>Alnus sinuata</i> <i>Castanea sativa</i> <i>Fraxinus excelsior</i> <i>Juglans nigra</i> <i>Larix decidua</i> <i>Pinus sylvestris</i> <i>Salix caprea</i> <i>Quercus rubra</i>	<i>Aronia melanocarpa</i> <i>Corylus avellana</i> <i>Cornus sanguinea</i> <i>Lonicera xylosteum</i> <i>Syringa vulgaris</i>	<i>Amelanchier alnifolia</i> <i>Cornus alba</i> 'Sibirica' <i>Euonymus europaeus</i> <i>Malus sargentii</i> <i>Ribes aureum</i> <i>Symphoricarpos albus</i>

3.5.3 Solskensparken

Figur 9. Solskensparken i Lomma kommun. Illustration av Ida Ström, 2025.

Solskensparken i Lomma kommun anlades klart under år 2014, och är Lommas nuvarande yngsta park. Parken utgörs av svepande gångstråk längs en del av Höje Å, Lommas båtkanal (Lomma, 2022).

Parkens norra del innehar en naturlig utformning av skogskänsla med inslag av inhemska träd och buskar, medans den centrala och södra delen präglas av stadsparkskaraktär. Genom hela parken finns både exotiska lignoser samt bruksbuskage av delvis inhemska vedartade växter (Rehn, 2015). I parkens utformning är en lekplats även inplanerad och anlagd i form av en ruin. Denna ska kopplas till den gamla Sparbankens byggnad som förr i tiden befann sig på platsen (Lomma, 2022).

Tabell 7. **Lignos vegetationen i Solskensparken**

- baserat på *Skötselprogram för Lomma kommuns grönytor* av Josefine Rehn (2015). Grönmarkerade arter är skånska inhemska lignoser (Artdatabanken, 2025), (Skogskunskap, 2025). Tabell av Ida Ström, 2025.

Dominerande arter, träd	Övriga träd	Dominerande arter, buskar	Övriga buskar
<i>Acer campestre</i> <i>Alnus incana</i> <i>Betula pubescens</i> <i>Betula pendula</i> <i>Carpinus betulus</i> <i>Cercidiphyllum japonicum</i> <i>Prunus padus</i> <i>Salix alba</i> 'Chermesina' <i>Salix alba</i> 'Sericea'	<i>Aesculus hippocastanum</i> <i>Cornus controversa</i> <i>Cornus kousa</i> <i>Fagus sylvatica</i> <i>Juglans regia</i> <i>Liriodendron tulipifera</i> <i>Prunus avium</i> <i>Quercus robur</i>	<i>Amelanchier alnifolia</i> <i>Ligustrum vulgare</i> <i>Lonicera xylosteum</i> <i>Ribes odoratum</i> <i>Syringa vulgaris</i>	<i>Prunus mahaleb</i> <i>Rosa majalis</i> <i>Rosa pendulina</i> <i>Rubus plicatus</i> <i>Sambucus nigra</i> <i>Symphoricarpos chenaultii</i> <i>Viburnum opulus</i>

Tabell 8. Lomma kommuns variation av arter på lignoser

- baserat på Skötselprogram för Lomma kommuns grönytor av Josefine Rehn (2015). De inhemska lignoserna innefattar hela Sverige, de grönmarkerade lignoserna är inhemska i Skåne. Tabell av Ida Ström 2025.

%	Exotiska Lignoser	Svenskt Namn	%	Inhemska Lignoser	Svenskt Namn
0,1	<i>Acacia ssp</i>	akacia	2,7	<i>Acer campestre</i>	naverlönn
0,2	<i>Acer ginnala</i>	ginnalalönn	5,9	<i>Acer platanoides</i>	skogslönn
0,1	<i>Acer tataricum</i>	tartarlönn	3,0	<i>Alnus incana</i>	gråal
2,0	<i>Aesculus hippocastanum</i>	hästkastanj	2,6	<i>Betula pendula</i>	vårtbjörk
3,1	<i>Amelanchier spicata</i>	häggmispel	0,5	<i>Betula pubescens</i>	glasbjörk
0,7	<i>Berberis thunbergii</i>	berberis	6,1	<i>Carpinus betulus</i>	avenbok
0,7	<i>Castanea sativa</i>	äka kastanj	3,7	<i>Cornus sanguinea</i>	skogskornell
1,4	<i>Cornus alba</i> 'Sibirica'	rysk kornell	4,0	<i>Corylus avellana</i>	hassel
0,5	<i>Cornus sericea</i> 'Flaviramea'	videkornell	2,5	<i>Crataegus monogyna</i>	trubbhagtorn
0,7	<i>Corylus colurna</i>	turkisk hassel	0,8	<i>Euonymus europaeus</i>	vingbenved
0,2	<i>Cotoneaster divaricatus</i>	oxbär	3,6	<i>Fagus sylvatica</i>	bok
0,3	<i>Crataegus intricata</i>	scharlakanshagtorn	2,0	<i>Fraxinus excelsior</i>	ask
0,6	<i>Elaeagnus angustifolia</i>	silverbuske	0,9	<i>Hippophaë rhamnoides</i>	havtorn
1,0	<i>Forsythia intermedia</i>	forsythia	0,4	<i>Larix decidua</i>	lärk
0,1	<i>Hypericum</i> 'Hidcote'	vinterhypericum	0,1	<i>Ligustrum vulgare</i>	liguster
0,2	<i>Juglans nigra</i>	svart valnöt	4,0	<i>Lonicera xylosteum</i>	skogstry
0,1	<i>Juniperus</i> 'Pfitzeriana'	trädgårdsen	0,1	<i>Malus sylvestris</i>	vildapel
0,1	<i>Laburnum x watereri</i>	hybridgullregn	0,8	<i>Picea abies</i>	gran
0,3	<i>Lonicera caerulea</i> 'Anja'	blåbärstry	0,5	<i>Pinus sylvestris</i>	tall
0,2	<i>Magnolia ssp</i>	magnolia	0,2	<i>Populus tremula</i>	asp
0,4	<i>Malus baccata</i>	bärapel	0,1	<i>Potentilla fruticosa</i>	ölandstok
0,5	<i>Malus domestica</i>	äpple	2,7	<i>Prunus avium</i>	sötkörsbär
0,1	<i>Malus floribunda</i>	rosenapel	0,1	<i>Prunus padus</i>	hägg
1,4	<i>Malus sargentii</i>	bukettapel	0,7	<i>Prunus spinosa</i>	slån
0,1	<i>Mahonia aquifolium</i>	mahonia	2,2	<i>Quercus robur</i>	skogsek
0,1	<i>Picea sitchensis</i>	sitkagran	>0,1	<i>Rosa majalis</i>	kanelros
0,3	<i>Pinus mugo</i>	bergtall	0,1	<i>Rubus idaeus</i>	hallon
1,4	<i>Pinus nigra</i>	svarttall	0,3	<i>Rubus plicatus</i>	sötbjörnbär
0,1	<i>Platanus acerifolia</i>	platan	1,6	<i>Salix caprea</i>	sälg
2,0	<i>Prunus cerasifera</i>	körsbärspommon	0,5	<i>Sambucus nigra</i>	fläder
0,1	<i>Populus alba</i>	silverpoppel	0,8	<i>Sorbus aucuparia</i>	rönn
0,4	<i>Populus x canescens</i>	gråpoppel	1,4	<i>Sorbus intermedia</i>	oxel
1,0	<i>Quercus rubra</i>	rödek	2,2	<i>Tilia cordata</i>	lind
0,5	<i>Rhus typhina</i>	rönnsamak	0,3	<i>Ulmus glabra</i>	skogsalm
0,5	<i>Ribes aureum</i>	gullrips	0,3	<i>Ulmus minor</i>	lundalm
2,0	<i>Ribes sanguineum</i>	rosenrips			
>0,1	<i>Rosa pendulina</i>	bergros			
2,7	<i>Rosa rugosa</i>	vresros			
0,1	<i>Rubus fruticosus</i>	sibiriskt björnbär			
1,8	<i>Salix alba</i>	vitpil			
0,4	<i>Salix smithiana</i>	hackvide			
0,3	<i>Salix viminalis</i>	korgvide			
0,1	<i>Sorbus aria</i>	vitoxel			
2,7	<i>Spiraea japonica</i>	praktspirea			
0,8	<i>Spiraea x vanhouttei</i>	bukettspirea			
0,9	<i>Symphoricarpos chenaultii</i>	hybridsnöbär			
4,4	<i>Symphoricarpos albus</i>	snöbär			
3,4	<i>Syringa vulgaris</i>	syren			
0,7	<i>Tilia x europaea</i>	parklind			
0,2	<i>Weigela hybrida</i>	trädgårdsprakttry			

4. Diskussion och slutsats

4.1. Diskussion

Målet var att studera både möjligheter och utmaningar med användning av inhemska lignoser, samt att undersöka fördelar med inhemskt material och dess inverkan på den biologiska mångfalden, särskilt beträffande insektslivet. För att ge svar på den första frågan i frågeställningen, “Vilka inhemska lignoser finns det i Skåne? Samt vilken ståndort och betydelse för insektslivet innehar dessa lignoser?”, har listor och tabeller (Tabell 1 & Tabell 2) baserad på vetenskapligt material, granskats och sammanställts. Dessa listor visar på att det finns relativt få inhemska lignoser att arbeta med, men med stöd av Tabell 3, angående inhemska lignoser i den skånska plantskolehandeln, visar det också på en möjlighet till användning i urbana parkmiljöer, likväl som i de privatägda trädgårdarna. Tabell 2 och tillhörande text klargör dessutom vikten av de inhemska lignoserna, angående insektslivets fortsatta välmående.

För att adressera den andra frågeställningen, “Vilka fördelar respektive utmaningar finns angående användande av inhemska lignoser i urbana parkmiljöer?”, kommer arbetet ofta tillbaka till följande slutsats: genom att skydda de inhemska arterna inom växt- och djurlivet bidrar vi till att bevara den artrikedom som utgör den biologiska mångfalden. Däremot är verkligheten mer komplicerad, även om begreppen inhemska, exotiska och invasiva trädarter kan framstå som tydliga (Nässlander & Östberg, 2022).

Enligt Nässlander & Östberg (2022), kan exotiska arter, inklusive vissa som är invasiva, ibland bidra med biologiska värden och agera som livsmiljö för inhemska djur-, insekts- och fågelarter. Men generellt visar efterforskning av både Threlfall, et al.(2017), Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor (2019) och Berthon, K., Thomas, F. & Bekessy, S. (2021), att inhemsk fauna gynnas mer av inhemska lignoser över andra exotiska/främmande lignoser (Sundberg, Carlberg, Sandström & Thor, 2019) (Threlfall, et al., 2017), (Berthon, K., Thomas, F. & Bekessy, S., 2021).

Vanligtvis jämförs inhemska och exotiska lignoser genom att man räknar antalet arter som finns på varje typ av växt. Enligt Nässlander & Östberg (2022) finns det få gamla och skyddsvärda exotiska lignoser, vilket har gjort att dessa studier huvudsakligen utförts på

yngre individer. Resultaten bör därav betraktas som preliminära, och ytterligare forskning krävs för att säkerhetsställa vilken roll äldre exotiska lignoser har för den biologiska mångfalden (Nässlander & Östberg, 2022).

I diskussionen om vilka lignoser som är mest lämpliga att använda i urbana parkmiljöer bör man inte enbart beakta deras påverkan på den biologiska mångfalden, då även andra aspekter som estetiska och funktionella värden har betydelse. En annan faktor som Nässlander & Östberg (2022) tar upp, som bidrar till svårigheterna med valet av lignos vid anläggning av parkmiljöer i urbana förhållanden, är också de utmaningar som uppstår vid etablering av vissa inhemska arter i specifika stadsmiljöer. Därav kan i vissa fall en exotisk lignos vara att föredra i stadsmiljö (Nässlander & Östberg, 2022).

Utmaningsmässigt är det främst svårt att finna helt lokala arter av inhemska lignoser i handeln. För att förhindra genetisk utarmning är det viktigt att känna till fröers eller plantans ursprung, vilket inte alltid är fallet. Det är säkrast att samla fröer och växtmaterial från omgivande områden, vilket innebär en delvis begränsning av urvalet och kräver att odlaren har en viss kunskap och intresse. Dessutom är en vanlig felaktig uppfattning att exotiska lignoser sprider skadedjur och sjukdomar (Nässlander & Östberg, 2022). Det kan även vara mindre betydande om en art är inhemsk eller utländsk ur denna synvinkel, Det viktiga är i detta fall att överväga vilka risker det specifika trädet har utsatts för under odling och transport. Nässlander & Östberg (2022) ger ett gott exempel på detta i fallet med en inhemsk skogslönn (*Acer platanoides*). Lönnen kan ha blivit internationellt odlad och transporterad mellan olika plantskolor innan den anländer till Sverige, medan exempelvis en exotisk kaukasisk vingnöt (*Pterocarya fraxinifolia*) som E-planta bör ha sitt ursprung från en svensk frökälla och därav aldrig lämnat landet. I det här exemplet har den inhemska lönnen en större sannolikhet att vara drabbad av en skadegörare, jämfört med den exotiska vingnöten (Nässlander & Östberg, 2022).

I den slutliga frågeställningen, “Hur använder sig Lomma kommun av inhemska lignoser i urban parkmiljö, och vad kan det möjligen ge för effekt på det ekologiska- och estetiska värdet?”, har en analys över Lomma kommuns användning av inhemska lignoser i urban parkmiljö gjorts, och tre parker (Fladängsparken, Lerviksparken och Solskensparken) har studerats mer ingående.

Lomma kommun har, enligt informationen jag tagit del av, en väl fungerande hantering av inhemska lignoser i sina parkmiljöer. Trots att fokuset inte har legat på användningen av inhemska träd och buskar, har det definitivt tagits i åtanke, använts i planteringar och befintliga bestånd har delvis bevarats (Rehn, 2015). Diskussionen kring varför inhemska lignoser är viktiga att bevara och plantera i Lomma kommun, tycks vara väl förd då Lomma kommun innehar en skriftlig trädplan, en handledning för hantering av ärenden med inverkan på träd och trädmiljöer i kommunen (Lomma kommun, 2019).

4.2. Slutsats

Det är vetenskapligt understött att, genom att skydda de inhemska arterna inom växt- och djurlivet bidrar vi till att bevara den artrikedom som utgör den biologiska mångfalden. Det finns dessutom en stor möjlighet för kommuner i Skåne, men säkerligen även i resterande Sverige, att använda sig av inhemska lignoser i anläggning av urbana parkmiljöer. Det finns även en vikt i att bevara befintliga bestånd av inhemska växtarter, likt Lomma kommun har gjort i exempelvis Fladängsparken (underkapitel 3.5.2.), för att främja djur- och insektslivet, och i stort gynna den biologiska mångfalden.

Det finns såklart utmaningar med detta, men Nässlander & Östberg (2022) menar på att vi måste kunna hantera två uppgifter parallellt, för att bygga och underhålla hållbara grönytemiljöer. Den offentliga sektorn, som exempelvis kommuner, behöver genomföra investeringar som både främjar den biologiska mångfalden och samtidigt möjliggör bättre klimatanpassning för befolkningen. För att nå dessa mångsidiga naturbaserade lösningar kan fokuset inte ensidigt ligga på antingen inhemska eller exotiska träd, utan ett mer strategiskt agerande med målinriktade val av växter bör göras, där forskning och vetenskap stödjer varje beslut (Nässlander & Östberg, 2022).

De gynnsamma resultaten av att inkludera inhemsk växtlighet är betydande och kan appliceras i urbana parkmiljöer, men även i en mindre trädgård om man önskar exempelvis att stödja insektsarterna, vilka är avgörande för ekosystem, ekosystemtjänster och därmed för människan (Millennium Ecosystem Assessment, 2005). Detta är värt att vidare fundera på och diskutera, med tanke på den omfattande information som tyder på en minskning av både en del inhemska lignoser och insektsarter globalt (IPCC, 2022).

5. Referenser

Berthon, K., Thomas, F. & Bekessy, S. (2021). *The role of 'nativeness' in urban greening to support animal biodiversity*. Elsevier. Landscape and Urban Planning, Volume 205.

Boverket (2022). *Biologisk mångfald*.

<https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/ekosystemtjanster/praktiken/mangfald/> [2025-05-13]

Boverket (2023). *Ekosystemtjänster i den byggda miljön*.

<https://www.boverket.se/sv/byggande/hallbart-byggande-och-forvaltning/ekosystemtjanster/> [2025-05-02]

Danielsson, P, Kling, J, Rydell, B & Kiilsgaard, R (2016). *Naturanpassade erosionsskydd i vattendrag. En förstudie*, Statens geotekniska institut, SGI Publikation 28, Linköping.

<https://www.sgi.se/globalassets/publikationer/sgi-publikation/sgi-p28.pdf> [2025-04-25]

Ehnström, B. & Öberg, T. (2009). *Sälgen behövs*. Jordbruksverket.

https://www2.jordbruksverket.se/webdav/files/SJV/trycksaker/Pdf_jo/jo09_3.pdf [2025-04-07]

E-planta (2025). *Fröförsörjning av E-planter*.

<https://eplanta.com/om-e-planta/froforsorjning/> [2025-05-11]

FN-förbundet, UNA Sweden (2022). *Biologiska mångfaldens dag 22 maj*.

<https://fn.se/aktuellt/ovriga-nyheter/biologiska-mangfaldens-dag-22-maj/> [2025-03-20]

Garland, L. (2020). *Native Versus Non-native: Which Plants are Best for Biodiversity?*

<https://www.thenatureofcities.com/2020/05/18/native-versus-non-native-which-plants-are-best-for-biodiversity/> [2025-04-05]

Grontmij (2012). *Grontmij's landskapsarkitekter gestaltar Lommas nya mötesplats i det fria*.

<https://www.mynewsdesk.com/se/grontmij/pressreleases/grontmij-landskapsarkitekter-gestaltar-lommas-nya-moetesplats-i-det-fria-757241>

Gustavsson, L. (1998). *Rosor för nordiska trädgårdar del 1*. Stockholm: Natur & Kultur

G. Gabridge, M. (1978). *Nuvarande status för mykoplasma: de minsta levande cellerna*, 9 (6), ss.36–40

Hansson, E. (2022). *Varför säljer inte trädgårdsbutiker fler lokalt odlade växter?*.

<https://rikaretradgard.se/varfor-finns-det-inte-fler-inhemska-vaxter-i-tradgardsbutiker/> [2025-05-09]

Hellmann et al. (2008) *Five Potential Consequences of Climate Change for Invasive Species*.

Hem & Hyra (2019). *Hur grönt är det där du bor?*.

<https://www.hemhyra.se/nyheter/hur-gront-ar-det-dar-du-bor-se-hela-listan/> [2025-04-29]

IPCC (2022). *IPCC Sixth Assessment Report*.

Jordbruksverket (2022). *Jordbruksmarkens användning 2020. Slutlig statistik*.
<https://jordbruksverket.se/om-jordbruksverket/jordbruksverkets-officiella-statistik/jordbruksverkets-statistikrapporter/statistik/2021-02-03-jordbruksmarkens-anvandning-2020.-slutlig-statistik> [2025-05-13]

Kartanalys (2025). *Lomma kommun*.
<https://kartanalys.se/information/postnummer/skane-lan/lomma-kommun> [2025-05-04]

Kjellberg Jensen, J., Jayousi, S., Post, von M., Isaksson, C., Persson A.S. (2021) *Contrasting effects of tree origin and urbanization on invertebrate abundance and tree phenology*.
<https://esajournals.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/eap.2491> [2025-03-13]

Liang & Huang (2023). *Influence of Urban Tree Traits on Their Ecosystem Services: A Literature Review*.
<https://www.mdpi.com/2073-445X/12/9/1699> [2025-05-12]

Liziniewicz, M. (2022). *Reser sig asken ur askan?*. Ekbladet 37.
https://ekframjandet.se/wp-content/uploads/2017/07/Ekbladet_37_Liziniewicz_ask.pdf
[2025-03-27]

Lomma Kommun (2018). *Naturmiljöprogram Del B - Naturen i Lomma Kommun*.
<https://lomma.se/download/18.61ce4465162de3e9da09802e/1524740685318/Del%20B%20-%20Kunskapsdel.pdf> [2025-04-29]

Lomma Kommun (2019). *Trädplan för Lomma kommun*.
<https://lomma.se/download/18.76abe156188b9cdc120b52/1686748582978/Tr%C3%A4dplan%20f%C3%B6r%20Lomma%20kommun.pdf> [2025-05-05]

Lomma Kommun (2022). *Parker och grönområden*.
<https://lomma.se/uppleva-och-gora/idrott-motion-natur-och-friluftsliv/friluftsliv-natur-och-motion/parker-och-gronomraden> [2025-05-02]

Millennium Ecosystem Assessment (2005). *Guide to the Millennium Assessment Reports*.
<https://www.millenniumassessment.org/en/index.html> [2025-04-28]

Mitchell, A., Wilkinson, J. & Nitzelius, T. (1983). *Träd i Nordeuropa : en fälthandbok*. Stockholm : Bonnier fakta

Naturskyddsföreningen (2025). *Alnarpsparken*.
<https://skane.naturskyddsforeningen.se/hittaut/sydvastra-skane/alnarpsparken/> [2025-04-28]

Naturvårdsverket (2024). *Vad är ekosystemtjänster?*.
<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/mark-och-vattenanvandning/ekosystemtjanster/vad-ar-ekosystemtjanster/> [2025-04-16]

Naturvårdsverket (2024). *Invasiva främmande arter*.
<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/invasiva-frammande-arter/> [2025-05-12]

Naturvårdsverket (2025). *Definition. Främmande arter.*
<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/invasiva-frammande-arter/vad-ar-ifa/definition/> [2025-05-12]

Naturvårdsverket (2025). *Klimatets effekter på biologisk mångfald i Sverige.*
<https://www.naturvardsverket.se/496eef/globalassets/media/publikationer-pdf/7100/978-91-620-7179-0.pdf> [2025-05-02]

NE Nationalencyklopedin (u.å). *ekosystem.*
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/ekosystem> [2025-03-07]

NE Nationalencyklopedin (u.å). *ekosystemtjänster.*
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/ekosystemtj%C3%A4nster>
[2025-05-09]

NE Nationalencyklopedin (u.å). *lignos.*
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/lignos> [2025-05-12]

Nässlander, G. & Östberg, J. (2025). *Framtidens träd i Sverige – balansen mellan inhemskt och exotiskt*, Movium Fakta 1#.
https://movium.slu.se/media/ylxj5q33/movium-fakta-1_2025-framtidens-traed-i-sverige.pdf
[2025-05-09]

Nässlander, G. (2024). *Får jag så ett frö? – kommunala plantskolor.*
<https://tradkontoret.se/wp-content/uploads/2022/11/Utemiljo-2-2024-Tradsidorna.pdf>
[2025-05-09]

Persson, A. & Smith, H. (2014). *Biologisk mångfald i urbana miljöer – Förutsättningar, fördelar och förvaltning.* Lund: Lunds universitet.
https://www.cec.lu.se/sv/sites/cec.lu.se/files/urban_biodiversitet_final_20140515.pdf
[2025-03-05]

Rehn, J. (2015). *Skötselprogram för Lomma kommuns grönytor.* Lomma Kommun.
<https://lomma.se/download/18.77e184c015a192547405621e/1488815383001/Sk%C3%B6tselprogram%20f%C3%B6r%20Lomma%20kommuns%20gr%C3%B6nytor.pdf> [2025-04-07]

SLU Artdatabanken (2024). *Svampar - nödvändiga och spännande.*
<https://www.slu.se/artdatabanken/arter-och-natur/organismgrupper/svampar/> [2025-03-05]

SLU Artdatabanken (2025). *Insekter.*
<https://artfakta.se/taxa/4000072/information> [2025-04-26]

SOU (2024). *En framtid för alm och ask – förädling, forskning och finansiering.*
<https://www.regeringen.se/contentassets/47e00dc82e1b4128a7c4610d70e28e60/en-framtid-for-alm-och-ask--foradling-forskning-och-finansiering-sou-202435.pdf> [2025-04-25]

Sundberg, S., Carlberg, T., Sandström, J. & Thor, G. (2019). *Värdväxters betydelse för andra organismer – med fokus på vedartade värdväxter*. ArtDatabanken Rapporterar 22. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
<https://www.slu.se/globalassets/ew/subw/artd/6-publikationer/vardvaxters-betydelse-for-andra-organismer--med-fokus-pa-vedartade-vardvaxter/vardartsrapport.pdf> [2025-04-11]

Sverdrup-Thygeson, A. (2024). *Insekter i Sverige*. Stockholm: Polaris

Threlfall, C.G., Mata, L., Mackie, J.A., Hahs, A.K., Stork, N.E., Williams S.N.G., & Livesley, S.J. (2017). *Increasing biodiversity in urban green spaces through simple vegetation interventions*. Journal of Applied Ecology, 54.

Wissman, J. & Hilding-Rydevik, T. (2020). *Främmande trädarter i stadsmiljö – Kunskapsunderlag om hot och möjligheter*. Uppsala: SLU, Sveriges Lantbruksuniversitet.
<https://www.slu.se/globalassets/ew/org/centrb/cbm/dokument/publikationer-cbm/cbm-skriftserie/frammande-tradarter.pdf> [2025-05-05]

Östberg, J. (2024). *Framtidens grönyteförvaltning – Digitalisering och klimatmodellering*, TIDSKRIFTEN Landskap (NR 4).
https://tradkontoret.se/wp-content/uploads/2024/09/Tradaktuellt_TL2404.pdf [2025-05-09]